

Iskustva i mišljenje odgajatelja u suradnji s roditeljima

Gubina, Matea

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:716927>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-04**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MATEA GUBINA

**ISKUSTVA I MIŠLJENJE ODGAJATELJA O SURADNJI S
RODITELJIMA**

Diplomski rad

Pula, lipanj 2024.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MATEA GUBINA

ISKUSTVA I MIŠLJENJE ODGAJATELJA O SURADNJI S RODITELJIMA

Diplomski rad

JMBAG: 0303083971, izvanredni student

Studijski smjer: Diplomski stručni studij predškolski odgoj

Predmet: Suradnja s obitelji

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Pedagogija ranog i preškolskog odgoja

Mentor: doc. dr. sc. Danijela Blanuša Trošelj

Pula, lipanj, 2024. godine

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za magistra _____ ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom

_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Obitelj.....	2
3. Roditeljstvo	4
4. Ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja	6
4.1. Ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja kao potpora roditelju u odgoju	7
5. Suradnja roditelja i ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja	10
5.1. Obilježja suradnje između roditelja i odgajatelja	11
5.2. Čimbenici uspješne suradnje.....	14
5.3. Zaporeke u suradnji.....	15
5.4. Modaliteti suradnje	16
5.5. Partnerstvo	19
6. Kompetencije odgajatelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima	22
7. Metodologija istraživanja	24
7.5. Cilj istraživačka pitanja	24
7.6. Instrument	24
7.7. Postupak prikupljanja	25
7.8. Obrada podataka.....	26
7.9. Uzorak.....	26
8. Rezultati i rasprava	28
8.5. Mišljenje odgajatelja o suradnji s roditeljima.....	28
8.6. Mišljenje odgajatelja prema roditeljima djece	36
8.7. Iskustva odgajatelja u suradnji s roditeljima	45
8.8. Rezultati istraživanja važnosti uloga odgajatelja u suradnji s roditeljima	50
9. Zaključak.....	53
Literatura	55
10. Popis grafikona i tablica	59
Sažetak.....	61

1. Uvod

Suradnja između odgajatelja i roditelja predstavlja važan element u odgojno-obrazovnom procesu djece u ranim i predškolskim godinama. Kvalitetna suradnja između ovih dviju važnih dionika djetetova života ima značajan utjecaj na djetetov razvoj, uspjeh te općenito na njegovu dobrobiti i stjecanje potrebnih vještina za daljnji rast i razvoj.

Ovaj diplomski rad fokusiran je na analizu iskustava i mišljenja odgajatelja u suradnji s roditeljima u kontekstu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Kroz detaljnu analizu ovih aspekata, cilj je bolje razumjeti dinamiku odnosa između odgajatelja i roditelja te identificirati čimbenike koji utječu na uspješnu suradnju kako bi se ona mogla potaknuti i poboljšati.

Prvo poglavlje rada posvećeno je teorijskom okviru suradnje između odgajatelja i roditelja, istražujući različite modele i pristupe koji oblikuju njihovu interakciju, uspoređujući suradnju i partnerstvo te čimbenike koji mogu otežati i doprinijeti suradnji. Nadalje, proučena su konkretna iskustva odgajatelja u suradnji s roditeljima, njihove perspektive, izazovi s kojima se suočavaju te strategije koje primjenjuju u svakodnevnom radu. U drugom teorijskom djelu rada, posebna pažnja bit će posvećena mišljenju odgajatelja prema roditeljima djece koja pohađaju ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Bit će dan osvrt kako odgajatelji percipiraju ulogu roditelja te kao i kakvu ulogu zauzimaju u djetetovom odgoju te kako percepcija utječe na njihov pristup suradnji s roditeljima. U metodološkom djelu rada bit će prikazani rezultati istraživanja provedenog na uzorku od 267 ispitanika. Cilj istraživanja je ispitati mišljenja i iskustva odgajatelja u suradnji s roditeljima djece rane dobi. Dobiveni rezultati ukazuju na važnosti suradnje između odgajatelja i roditelja te identificirani faktori koji doprinose ili otežavaju suradnji s obzirom na godine radnog staža ispitanika kako bi se odgajateljima i institucijama pružio uvid o problematikama vezanim za temu.

Rad ukazuje na važnost suradnje za djetetov razvoj i dobrobit te sugerira moguće smjernice za unapređenje prakse u području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

2. Obitelj

Obiteljski zakon i Ustav navode: „Obitelj je osnovna društvena skupina, povezana srodstvom, utemeljena na braku i zajedničkom životu užeg kruga srodnika, prije svega roditelja, koji vode brigu o djeci (svojoj ili posvojenoj) te ih odgajaju“ (Zakon o socijalnoj skrbi, NN br. 157/13, 152/14, 98/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19, 64/20).

Shvaćanje obitelji uvelike se promijenilo prelaskom s tradicionalnog na suvremeno doba. Tradicionalni pogled obitelji uključuje bračne partnere i djecu. U suvremeno doba obitelji može činiti i zajednica u kojoj izostaje jedan roditelj što se odnosi na samohrane obitelji, preokupirane zaposlene majke ili očeve, razvode, duže odsustvo jednog roditelja kao i odilaženje od striktnih pravila uloge majke i oca (Nimac, 2010).

Patrijahalne porodice kakve su nekada postojale odlikovale su višegeneracijske društvene skupine koje su bile znatno brojnije po svojim članovima u kojima je vladao monogamni oblik braka. Unutar zajednice vladala je autoritarnosti i velika uloga srodstva te sama obitelj nije djelovala kao emotivna zajednica. Danas u suvremenim modernim obiteljima prepoznajemo male nuklearne zajednice u kojima se najčešće nalaze dvije generacije. Odnosi unutar obitelji su demokratski te se sve članove obitelji potiče na demokratski dijalog i odnos uz poštivanje vlastiti prava i potrebe te prepoznavanje i vrednovanje tuđih prava i potreba. U Republici Hrvatskoj vladaju značajke na razini između patrijahalne prema suvremenoj obitelji.

Autorica Ljubetić (2007) navodi kako se obitelj može sagledati u užem i širem smislu. U užem smislu ona se odnosi na roditelje i djecu, a njezin sinonim je nuklearna obitelj. U širi pogled na obitelj tome pripadaju još i bake, djedovi, stričevi i tete odnosno članovi koji su s članovima nuklearna obitelji povezani brakom ili krvlju. Suvremeno shvaćanje obitelji govori o zajednici koja je vrlo dinamična i sadrži raznolikosti obiteljskih struktura. Obitelj je primarna društvena zajednica u kojoj pojedinac istovremeno i sukcesivno prolazi kroz proces kultiviranja, socijalizacije i individualizacije.

Autor Janković (1996: 65) navodi kako je „obitelj živi organizam koji predstavlja organiziranu, relativno trajnu, reproduktivnu društvenu cjelinu s ograničeno promjenjivim obrascima ponašanja vezanim za uloge, strukturu i način djelovanja“. S obzirom na dinamičnost obitelji kao zajednice nemoguće ju je rastaviti na podsustave. Svaki podsustav obiteljske zajednice u stalnoj je međusobnoj interakciji s ostalim

podstavcima: roditeljskim parovima, bračnim zajednicama, potomcima i odnosima između roditelja i djeteta. Funkcije obitelji odnose se na zadovoljavanje primarnih i sekundarnih ljudskih potreba između njezinih članova. Zakonski propisanim pravima i obavezama pojedinca omogućava se svim članovima obitelji očuvanje ljudskih prava i sloboda, a ujedno omogućava razvoj pojedinca na svim individualnim i društvenim razinama. Obiteljska zajednica je zajednica u kojoj se pojedinac rađa bez pristanka odnosno zajednica u koju pojedinac ulazi samim rođenjem te je ona mjesto sazrijevanja i odrastanja. U takvoj dinamičnoj zajednici vrlo je važan utjecaj svih njezinih članova kako bi se zadovoljile biološke, psihološke, socijalne i odgojno-obrazovne potrebe uz razvoj osobnih sposobnosti. Obitelj kao zajednicu odlikuju složene interakcije za vrijeme čega članovi obitelji usvajaju modele ponašanja s velikim utjecajem na kasnije odluke i odnose koji članovi obitelji grade kroz život u ostalim zajednicama u kojima se nalaze. Također obitelj odlikuje jak utjecaj na razvoj osobnog i skupnog identiteta i psihološkog integriteta osobe pri čemu međusobni odnosi postaju složeniji nego u drugim tipovima skupina.

S obzirom na sve navedene funkcije obitelji od velike važnosti za razvoj svih njezinih članova je upravo kultura obitelji odnosno odnosi kakvi se grade, navike i pravila koja se stječu za vrijeme življenja unutar obitelji. Takav suvremeni pogled na obitelj veliku važnost stavlja na odgoj djece unutar obitelji, odnosno roditeljstvo. Sve strukturalne promjene koje se u dinamičnom sustavu mogu dogoditi mogu se održavati na dijete i proces djetinjstva u kojem se ono nalazi. Raznolikost obiteljskih struktura ne smije utjecati na zadovoljenje potreba djeteta. Pluralizacija obiteljskih odnosa uspostavlja nove socijalne rizike koji zahtijevaju veću potporu okoline. Transformacija društva utječe na društvo u cijelosti zbog čega i na obitelj kao najznačajniju društvenu instituciju (Jurčević Lozančić, 2011).

Ovakvo shvaćanje obitelji naglašava njezinu važnost i ulogu u životu djeteta u kojoj je vrlo važan čimbenik roditeljstvo. Preuzimanje roditeljske uloge vrlo je dinamičan i zahtjevan proces koji prolazi kroz mnoge faze s obzirom na razvoj i sazrijevanje djeteta.

3. Roditeljstvo

„Roditelji su prvi i najznačajniji odgajatelji djeteta, prvi modeli identifikacije i imitacije, prvi uzori za učenje govora i most za uspostavljanje socijalnih kontakata sa širim okruženjem.“ (Ljubetić, 2007, str. 63). Roditeljstvo iziskuje izvor prikladnog ponašanja i upoznavanja s emocijama te odnošenje prema drugima i sebi samima na socijalno prihvatljiv način uz razvoj identiteta i odgovornosti prema sebi i drugima. Roditelj djetetu prenosi moralne vrijednosti i socijalna ponašanja uz postavljene granice i razumijevanje te razlikovanje prihvatljivog od neprihvatljivog ponašanja (Pećenik i Starc, 2011). Biti roditelj u ulozi roditeljstva iziskuje angažman roditelja s ciljem odgoja u zrelu, emocionalno stabilnu ličnost. Roditelj to postiže zadovoljavanjem najprije djetetove potrebe za sigurnosti kroz koju dijete kasnije gradi autonomiju, samopouzdanje, pozitivnu sliku o sebi uz dovoljnu količinu ljubavi i podrške. S obzirom na postojanje različitih obitelji i različitih obiteljskih kultura pa ujedno i roditelja koji u tim obiteljima funkcioniraju, pružaju određene emocije i nadzor, prepoznatljivi su različiti roditeljski stilovi. Milanović i sur. (2014) naglašavaju dimenzije roditeljstva, emocionalnost i kontrolu, koje utječu na dječji razvoj, a odnose se upravo na pružanje roditeljske topline i roditeljskog nadzora. U kombinaciji pružanja navedenog uloga roditelja je pronaći pravilan omjer između topline i nadzora u kojemu će se dijete razvijati u samostalnu, sigurnu i odgovornu zrelu osobu spremnu za život koji ga čeka. Kombinacijom dimenzija definiraju se četiri stila roditeljstva: *autoritarni*, *autoritativan*, *zanemarujući* i *permisivni stil* (Berk, 2015).

Autoritarni stil obilježen je velikim zahtjevima uz strogi nadzor te bez topline. Djeca iz takvog roditeljskog odnosa postaju poslušna i slijede pravila međutim sklona su niskoj razini samopoštovanja uz visoku razinu straha i loših socijalnih odnosa.

Autoritativan stil se ujedno smatra i najpoželjnijim stilom roditeljstva jer dolazi uz pružanje topline i potpore te jasno postavljene granice.

Zanemarujući stil roditeljstva odnosi se na zadovoljenje samo osnovnih potreba djeteta bez pružanja ljubavi, a djeca odgojena takvim stilom sklona su nepoželjnim oblicima ponašanja.

Permisivno roditeljstvo u kojemu se djeci pruža dovoljna količina topline i potpore, no bez jasno prikazanih pravila. Djeca se osjećaju nesigurno i često pokazuju impulzivne

agresivne reakcije uz nemogućnost odlaganja vlastitih želja i potreba (Obradović i Obradović, 2006).

Suvremeno shvaćanje roditelja kao primarnog odgajatelja djece te prvog socijalnog kontakta s kojim se dijete razvija uvelike je promijenilo ulogu roditelja u životu djeteta. Važnost roditeljske uloge u životu djeteta očituje se u svim aspektima njegova rasta i razvoja, pa je jednako tako povezana i s ustanovom ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Zbog velike odgovornosti i važnosti s kojom se roditelji susreću vrlo je važno da profesionalno obrazovani stručni djelatnici u ustanovama ranog i predškolskog odgoja pružaju podršku roditelja. Iz navedenog proizlazi pojam partnerstva. Partnerstvo između roditelja i odgajatelja od velike je važnosti za optimalan razvoj djeteta, o čemu će se više raspravljati u zadnjim poglavljima. Partnerstvo omogućuje djetetu kontinuitet podrške i učenja između doma i vrtića te doprinosi cjelovitom razvoju djeteta.

4. Ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja drugi je dom djece. Ona je nakon obitelji sljedeći vrlo važan dinamičan sustav u kojem djeca svakodnevno borave. Ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja je mjesto življenja djetetovih prava i ispunjavanje njegovih osnovnih životnih potreba uz socijalni, govorni, tjelesni, spoznajni i emocionalni razvoj.

Posljednje izmjene donesene su 2022. godine te zakon prati temeljna prava prenesena na tijela jedinice lokalne i područne samouprave (Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju, 10/97, 107/07, 94/13, 98/19, 57/22, 101/23). „Early Childhood Education and Care“ UNESCO definira kao holistički razvoj djetetovih socijalnih, emocionalnih, kognitivnih i fizičkih potreba kako bi se izgradili čvrsti i široku temelji za cjeloživotno učenje i dobrobit. Po europskom stupu socijalnih prava svako dijete ima pravo na cjenovno pristupačan i kvalitetan rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Europska komisija podupire države članice EU-a i olakšava suradnju među njima pružanjem podataka i analizom razvoja događaja koja odgovaraju na pitanja u vezi s ranim i predškolskim odgojem i obrazovanjem (UNESCO, 2021).

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015) govori o suvremenom shvaćanju djeteta kao cjelovitog bića čiji su proces njege, odgoja i obrazovanja međusobno isprepleteni i utkani u sve segmente življenja djeteta u dječjem vrtiću. Kvaliteta življenja djeteta u ustanovi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja ovisi o kvaliteti kulture odgojno-obrazovne ustanove te se toj kvaliteti pridaje velika pažnja. U ustanovi za rani i predškolski odgoj glavni je cilj postizanje djetetove socijalne, tjelesne, emocionalne i obrazovne dobrobiti uz cjeloviti razvoj i stjecanje kompetencija za daljnji razvoj i življenje. U takvom okruženju dijete se kroz prostorno – materijalno okruženje i stalnu socijalnu interakciju s drugom djecom, odraslima te prostorom i materijalima razvija u odgovornu, samostalnu, stabilnu osobu. Za zadovoljenje djetetovih potreba i prava te poticanje djetetove samostalnosti od velike je važnosti odgajatelj¹ koji uz stručni tim organizira življenje djece u skladu s djetetovom prirodom (Miljak, 1996).

¹ Neopredijeljen pojam koji se odnosi na sve pripadnike profesije, neovisno o spolu

Odgajatelj kroz svakodnevne aktivnosti promatra, prati i dokumentira djetetov rad i razvoj pri čemu kroz promatranje i refleksiju vlastite odgojno-obrazovne prakse uspostavlja uvjete za daljnji razvoj. Odgajatelj osmišljava poticajno okruženje pri čemu je: „potrebno osmisliti prostor i osigurati opremu prilagođenu dječjim razvojnim potrebama za čitanje slikovnica, glazbene i likovne aktivnosti, istraživačke aktivnosti, za dramsko-obiteljske igre, igre kockama i manipulativne igre i slično“ (Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe, 2018, str.17). U takvom okruženju djeca kroz različite kognitivno – simboličke ekspresije izražava vlastite misli i osjećaje te uspostavlja kontakt s drugom djecom i odraslima. U odgojno-obrazovnoj ustanovi odgajatelji obavljaju poslove njege, odgoja, obrazovanja, socijalne i zdravstvene zaštite te skrb djece. Djecu se u odgojno-obrazovnoj ustanovi redovito potiče na samoinicirane i samoorganizirane aktivnosti nakon kojih donose refleksiju na vlastiti rad pri čemu postaju svjesni procesa vlastitog učenja i dolaze na metakognitivnu razinu.

Pri postizanju takvih uvjeta za rad u odgojno-obrazovnoj ustanovi veliku važnost ima kultura ustanove koja se definira kao način i kvaliteta življenja unutar nje (Vujičić, 2011). Kultura odgojno-obrazovne ustanove su međusobni odnosi članova ustanove, njihov zajednički rad, upravljanje ustanovom, materijalno i organizacijsko okruženje te spremnost sudionika na promjene i stalni napredak i razvoj u cilju unaprjeđenja odgojno-obrazovne prakse (Vujičić, 2011). U takvoj ustanovi vrednuje se identitet svakog pojedinca pri čemu se i djeca i odrasli smatraju aktivnim građanima zajednice koje se potiče na demokratski dijalog i raspravu pri iznošenju vlastitih mišljenja i obrazloženju odluka.

4.1. Ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja kao potpora roditelju u odgoju

Iako je obitelj prvi djetetov socijalni kontakt te primarni odgajatelj djeteta, dijete u odgojno-obrazovnoj ustanovi provodi većinu svog dana. Upravo je zato kvalitetno koncipirana odgojno-obrazovna ustanova potpora roditelju u odgoju. U takvoj ustanovi djeluje se na spoznaju da uspješna institucija proteže izvan svog krova, odnosno da dijete stječe spoznaje u ustanovi koje koristi i izvan nje te mu pomažu i olakšavaju daljnji razvoj i život. Ustanova prihvaća roditelje kao člana tima koji pomaže uspješnom

razvoju djeteta te razumije etiologiju djetetova ponašanja i posebnosti razvojnih procesa. Ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja naglašava kako su „u fokusu odnos roditelja i odgajatelja, koji uz pretpostavku reciprociteta i ravnopravnosti doprinosi zajedničkim ciljevima uz podjelu odgovornosti“ (Višnjić Jevtić i sur., 2018:78).

Odgajatelj u odgojno-obrazovnoj ustanovi koja postaje potpora roditeljima u odgoju i roditeljskoj ulozi u kojoj se nalazi omogućava prevladavanje isključivosti tretiranja roditelja kao „ometajućeg faktora“ kao i prevladavanje roditeljskog sindroma „otetog djeteta“ pri čemu roditelj osjeća isključenost od institucionalnog života. Roditelj i odgajatelj svjesni svoje uloge u životu djeteta imaju zajednički cilj postizanja djetetove dobrobiti i cjelovitog razvoja pri čemu dijele postojeća znanja o djetetu te stvaraju nova konstruirajući diobu odgovornosti (Matov, 2014).

Odgojno-obrazovna ustanova ne djeluje sama za sebe već kao vrlo dinamičan i živući sustav koji direktno utječe i mijenja svoje članove, ali i korisnike. Njezin cilj je postizanje djetetove dobrobiti tako da se dijete i njegova obitelj u ustanovi osjećaju sigurno te da su zadovoljena njihova prava i potrebe. S obzirom na to da roditelj u odnosu s odgajateljem ima izričito emotivnu potrebu odnosno nema zakonski propisanu obavezu stupiti u kvalitetni odnos, na odgajatelju je da zbog svog profesionalno stečenog znanja te zakonske obaveze osigura kvalitetan odnos između svih sudionika procesa. U takvoj zajednici kroz stvaranje takvog odnosa dolazimo do suradnje između ustanove i obitelji s zajedničkim ciljem (Ljubetić, 2014).

Autori Moran, Ghate i Van der Merwe (2004) navodi kako potpora roditeljima u odgoju omogućava prevenciju štete odnosno smanjenje mogućih rizika kao i promociju snaga obitelji i djeteta kroz osnaživanje snaga obiteljskog sustava. Na takav način govore o cjelovitoj potpori roditeljima. Obitelj kao dio društvene zajednice aktivno sudjeluje u formiranju kulturno – socijalnih kao i političko – gospodarskih infrastruktura. Pružanje podrške obiteljima omogućava inkluziju obiteljima koji imaju različite potrebe i mogućnosti pri čemu se stvara sigurno okruženje i brižno ozračje u lokalnoj i široj društvenoj zajednici (Brawm i Bowling, 2009).

Različiti oblici suradnje omogućuju roditeljima potporu u svim aspektima odgoja koje je povezano s obiteljskom kulturom, a odnosi se na pomoć roditeljima u roditeljstvu, komunikaciju između roditelja i odgajatelja, volontiranje roditelja u ustanovama za odgoj i obrazovanje djece predškolske dobi. Ujedno pruža potporu roditeljima kod

poticanja djece na razvoj vještina i stjecanje novih znanja kao i aktivno sudjelovanje roditelja u donošenju odluka u odgoju uz visoku podršku stručnih osoba (Epstein 2001).

Europska zaklada za poboljšanje životnih i radnih uvjeta (2021) kao dio trajnog istraživanja o obiteljima i obrazovanju roditelja pomaže ostvariti ciljeve za potporu roditeljstvu jačajući roditelje i unaprjeđujući njihove vještine savjetovanjem, tečajevima, kampanjama podizanja razine svijesti i materijalima za učenje. U istraživanju se koriste i informacije prikupljene pregledima literature i izvješćima iz sedam zemalja u kojima se analiziralo pružanje usluga u Austriji, Belgiji, Estoniji, Mađarskoj, Irskoj, Portugalu i Švedskoj. Izvješća uključuju praktične studije koje su korištene za smjernice što je funkcionalno u roditeljstvu, a što ne. Vijeće Europske unije donijelo je preporuku o uspostavi europskog jamstva za djecu. Cilj preporuke je pružanje potrebne pomoći djeci i roditeljima kako bi im se osigurao niz usluga kroz djelotvoran i besplatan pristup ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. Program pruža roditeljima podršku i pomoć u odgoju i obrazovanju kroz potrebne materijale podizanjem svijesti o roditeljskoj ulozi i zadovoljavanju djetetovih razvojnih potreba.

5. Suradnja roditelja i ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Suradnički odnos između roditelja i ustanove ranog i predškolskog odgoja odnosi se na proces komunikacije i interakcije koji se sastoji od međusobnog informiranja, dogovaranja, savjetovanja, zajedničkog učenja, druženja i odlučivanja, a u cilju dijeljenja zajedničke odgovornosti za dječji razvoj. Postizanje suradničkog odnosa nosi dobrobit i za roditelje i za odgajatelje kao i za dijete koje polazi u odgojno-obrazovnu ustanovu. Uspostavljanje suradničkog odnosa s roditeljima djece nije stvar osobnog izbora već profesionalne odgovornosti. Upravo je navedeno osnovni razlog zbog kojeg institucija ulaže više energije u suradnički odnos zbog zakonske i profesionalne obaveze i odgovornosti (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015). Motiv obitelji za postizanje suradničkog odnosa nema formalnu obavezu za uspostavljanje tog odnosa, no on je vrlo snažne prirode jer proizlazi iz emocionalne dimenzije te jasno artikulira kroz brigu za dijete i potrebu za uvidom u prirodno funkcioniranje sredine s kojom dijele svoj odgojni utjecaj. Takav motiv često ostaje prikriven odnosno nema dovoljno snage za uspostavljanje odnosnih relacija i akcija koje iziskuju potporu profesionalaca za postizanje suradničkog odnosa. Važno je naglasiti kako je uspostavljanje suradničkog odnosa isključivo zbog dobrobiti djeteta stoga i dijete ima vrlo važan motiv zbog kojega se suradnički odnos treba graditi. Djeca se najčešće navode kao svrha suradnje. Suradnja se ne tiče isključivo roditelja i odgojno-obrazovnog djelatnika. Važno je djetetu dati priliku da izrazi svoje mišljenje o suradnji svojih roditelja i odgajatelja te da izrazi svoje mišljenje o vlastitom sudjelovanju u suradnji obitelji i odgojno-obrazovne ustanove (Wilson, 2015).

Odgovornost za stvaranje suradničkog odnosa je na odgajateljima kao profesionalcima pri čemu se uz niz profesionalnih obveza odgajatelja definira i kako "ostali poslovi odgajatelja obuhvaćaju planiranje, programiranje i vrednovanje rada, pripremu prostora i poticaja, suradnju i savjetodavni rad s roditeljima i ostalima te poslove stručnog usavršavanja" (Državni pedagoški standard, 2022., čl.29, stav. 2). Vrijeme i znanje potrebno odgajateljima za suradnju s roditeljima obrnuto je proporcionalno razini na kojoj se roditelj uključuje u taj odnos zbog čega ne treba očekivati jednaku razinu uključivanja roditelja niti na jednak način. Prilikom izbora različitih modela suradnje treba obratiti pažnju na obitelj i njezinu kulturu te prilagoditi oblik i pristup

individualno svakoj obitelji kako bi suradnički odnos bio što kvalitetniji i uspješniji. Isto tako priznaje se odgajateljeva kompetentnost u stručno – pedagoškim znanjima. U suradničkom odnosu ljudi teže razumjeti tuđu perspektivu prihvaćajući dvosmjernu komunikaciju, konzultirajući se u važnim odlukama pri čemu pokazuju poštovanje i prelaze različita mišljenja (Keyser, 2006).

5.1. Obilježja suradnje između roditelja i odgajatelja

Suradnja između roditelja i odgajatelja ovisi o kulturi odgojno-obrazovne ustanove te kulturi obitelji iz koje dijete dolazi.

Obilježja kvalitetne suradnje su (Višnjić Jetvić, 2018). :

- dvosmjerna komunikacija
- uzajamna podrška
- zajedničko donošenje odluka
- zajedničko poticanje učenja
- razvoj djece s zajedničkim ciljem postizanja djetetove dobrobiti

Za postizanje takvog suradničkog odnosa važno obilježje je roditelja doživjeti kao primarnog odgajatelja svoje djece koji treba biti uključen u djetetove aktivnosti te biti informiran o svojim pravima kao i obavezama. Roditelj je u suradničkom odnosu dobrodošao u ustanovu te s odgajateljem dogovara različite oblike suradnje i uključenost u aktivnosti. Obilježje odgojno-obrazovne ustanove koja uspostavlja suradnički odnos odnosi se na osviještenost i informiranje o važnosti kvalitetno osposobljenih odgajatelja za uspostavljanje suradničkog odnosa. Odnosi trebaju biti ravnopravni, a komunikacija kontinuirana i otvorena kako bi se u njoj podržavala mišljenja i znanja svih sudionika pri čemu bi se svi osjećali ravnopravno. U pravilu inicijativa bi trebala biti obostrana te bi se odgajatelj i roditelj kroz ideje i postojeća znanja trebali nadopunjavati kako bi gradili nova znanja. Suvremeno koncipirana odgojno-obrazovna ustanova zajedno s odgajateljem i stručnim suradnicima gradi kurikulum ustanove koji uključuje planiranje, zajednički rad i evaluaciju. U suradničkom odnosu koji je uspostavljen s roditeljima oni sa odgojno-obrazovnom ustanovom sudjeluju u formiranju kurikuluma (Wilson, 2015).

Suradnički odnos ne predstavlja komunikaciju odgajatelja i roditelja u kojem se izmjenjuju postojeća znanja, već odnos u kojem se konstruiraju iskustvena znanja. U takvom odnosu uloga roditelja i odgajatelja nije samo prenijeti postojeća znanja na djecu već s djecom konstruirati nove činjenice istražujući svoju okolinu pri čemu ne postoji univerzalni pristup uključivanja roditelja i djece u suradnju već se on s obzirom na situaciju i kulturu zajednice iz koje obitelj dolazi prilagođavanja potrebama djece i odraslih (Miljak, 1996).

Za uspostavljanje kvalitetnog suradničkog odnosa od velike je važnosti svakodnevna izmjena informacija te korištenje različitih oblika suradnje koji zadovoljavaju potrebe svih sudionika u suradničkom odnosu. Roditelj pri samom upisu djeteta u ustanovi ranog i predškolskog odgoja stječe potrebno povjerenje u ravnatelja odnosno upoznaje se s potrebnim informacijama i programom koji će pohađati njegovo dijete pri čemu je upravljanje vrtića od velike važnosti za stjecanje dobrog dojma i povjerenja. Nakon prvog dojma sljedeći ostavlja odgajatelj koji uz svoje kompetencije, znanja i vještine pomaže roditelju stjeći potrebnu sigurnost i povjerenje te uspostaviti suradnju (Milanović i suradnice, 2014).

U samoj praksi odgajatelji često ističu kako je ponekad vrlo teško stvoriti ugodnu atmosferu i suradnju te postaviti granicu i procijeniti na koji način je moguće pričati s određenim roditeljem. Upravo u takvim trenucima kod odgajatelja se javlja niz dominantnih etički pitanja te strah od mogućih reakcija i rješenja za problemske situacije u kojima se nalazi. S obzirom na već navedenu pretpostavku navodi se kako su odgajatelji kroz svoje obrazovanje stekli kompetencije kako bi mogli uspješno vladati u navedenim situacijama.

Autorice Blanuša Trošelj, Mikelić i Skočić Mihić (2016) navodi kako etička odgovornost prema roditeljima obuhvaća, između ostalog, i poznanstvo i privatnost, te pristup roditelju. U prvoj kategoriji poznanstvo i privatnost najveću prepreku u radu odgajatelja predstavlja zadiranje u privatnost s obzirom na to da se radi o privatnim obiteljskim informacijama koje mogu biti vrlo osjetljive prirode. U određenim profesijama podrazumijeva se da će se profesionalnog radnika uputiti u sve detalje obiteljske privatnosti pri čemu se podrazumijeva njegova profesionalnost i tajnost u kojoj će navedene informacije ostati te nužna potreba da on za daljnji rad bude upoznat sa svim i najintimnijim osobinama obitelji. Zanimanje odgajatelja često se ne vezuje za zanimanje u kojem su od velike važnosti i privatne i osobne informacije koje svakako

utječu na razvoj i problematiku razvoja djeteta u predškolskoj dobi. Kod odgajatelja se upravo zato u komunikaciji s roditeljima često javlja nelagoda pri postavljanju određenih pitanja kako se roditelj ne bi osjećao napadnuto odnosno ne bi smatrao da odgajatelj miješa poslovan i privatni život. Na temu privatnosti ujedno se veže i poznanstvo pri čemu se roditelji često osim poslovno i privatno poznaju što može otežati poslovnu komunikaciju i podjelu intimnih karakteristika obitelji. Zadiranjem u takve detalje odgajatelj osjeća potrebu opravdati svoje postupke i vrlo pažljivo bira način i pitanja koja će postaviti u za to predviđenoj situaciji. Na takav način on ne daje roditelju dojam da se upliće u odnos roditelja i djeteta niti da kritizira i zanima se za situaciju u obitelji iz osobne znatiželje već sve za potrebe daljnjeg razvoja djeteta i njegovu dobrobit.

Pristup roditelju vezana je i uz poznanstvo i privatnost te međusobno uključuju jedna drugu. U ovoj dimenziji odgajatelji često navode kako se boje da će svojim pitanjima povrijediti roditelje te se propitkuju jesu li otišli predaleko te smijem li se i trebam li brinuti oko toga i reagirati. Odgajatelji često propituju i razmišljaju o načinu na koji će pristupiti roditelju. Zato je važno da odgajatelj izabere ispravan način priopćavanja odnosno kako će reći i objasniti situaciju i problematiku u koju upućuje roditelja te da pažljivo odabere sadržaji koji će reći i koji nije potrebno iznositi. Kod iznošenja takve problematike odgajatelj treba odabrati način na koji će problemski sadržaj iznijeti tako da ne povrijedi roditelja i treba unaprijed pronaći način i pristup ako se roditelj usprkos određenoj pažnji nađe povrijeđen. Kako bi odgajatelj ispravno odabrao u kojim situacijama treba reagirati i koje su granice uplitanja važno je njegovo stručno usavršavanje kao i kombinacija znanja i iskustva koje omogućavaju odgajatelju da postupi etički ispravno.

5.2. Čimbenici uspješne suradnje

Uspostavljanje suradničkog odnosa vrlo je dinamičan i zahtjevan proces koji iziskuje puno znanja, vrijednosti i truda odgajatelja koji potiče na suradnju i održava ju. Međutim s obzirom na to da se u takvom procesu može naići na niz prepreka od velike je važnosti znati na koji će način odgajatelji održati uspješnu suradnju.

Odgajatelj može direktno utjecati na suradnju s roditeljima kroz *programe stručnih usavršavanja* putem kojih stječe znanja i vještine. Potrebno je da odgajatelj bude upoznat sa znanjima o obitelji i obiteljskom funkcioniranju pri čemu je svjestan utjecaju i značaju obitelji na razvoj djeteta i važnosti roditeljstva (Epstein, 2001).

Od velike je važnosti da odgajatelj kao odgojno-obrazovni djelatnik bude upoznat s *društvenim resursima* koji mogu olakšati i direktno utjecati na suradnju s obitelji.

Odgajatelji, stručni suradnici i roditelji trebali bi zajednički poticati učenje i razvoj kroz izmjenu informacije putem čega pridonose suradničkom odnosu te zajedno donose odluke. Na takav način i kroz stvaranje takvog odnosa utječe se na razvoj djeteta koje osjeća sigurnost i povezanost dviju važnih zajednica u njegovom životu pri čemu se omogućava da dijete razvije sigurnost, privrženost kao i samopoštovanje i slobodu u izboru aktivnosti (Brahm i Bowling, 2009).

Osim znanja, od velike važnosti su *vještine i sposobnosti* odgajatelja koje se odnose na komuniciranje, aktivno slušanje, strukturiranje inkluzivnog okruženja, suradničke vještine, vještine timskog rada kao i vještine savjetovanja. Odgajatelj treba imati *pozitivan stav* prema roditeljima i njihovoj ulozi te prema različitostima kao i suradnji i promjeni koju donosi u ustanovu. Uz sve navedene kompetencije odgajatelj može poticati na suradnju te tako sa svoje profesionalne strane zadovoljiti potrebe roditelja. Potrebno je redovito iskazivanje zahvalnosti roditeljima kod kojih je često potrebno usredotočiti se na njihove jake strane. Vrlo je važno kod izbora aktivnosti suradnje uključiti što veći broj članova obitelji odnosno poticati aktivnosti i suradnju koja se ne odnosi isključivo na člana obitelji (Epstein, 2001).

5.3. Zapreke u suradnji

Kako je ranije naglašeno za kvalitetnu suradnju potrebna je dvosmjerna komunikacija. Kako bi navedena komunikacija bila uspješna i ugodna roditelji i odgajatelj trebali bi poštivati etički kodeks ponašanja i funkcioniranja u ustanovi koja radi na odgoj i obrazovanju djece s ciljem cjelovitog razvoja.

Česta zapreka u suradnji je *nedovoljno znanje* o ulozi koje odgajatelj obnaša u cjelovitom razvoju djeteta pa zbog toga ni ne uspostavlja komunikaciju ni ne sudjeluje u suradnji niti vidi potrebu za istim.

Problem u suradnji može biti i sam odgajatelj koji bi kao pojedinac trebao biti kompetentan profesionalac s razvijenim komunikacijskim vještinama. Ako *nedostaje vještina* za uspostavljanje takvog oblika komunikacije roditelj može dobiti dojam da odgajatelj ne može pružiti potrebno djetetu te mu je onemogućen pristup odgajatelju s kojim bi trebao komunicirati.

Konflikti u suradnji mogu nastupiti zbog *nerealnih očekivanja* kako roditelja od odgajatelja tako i obrnuto. Poneke situacije mogu uzrokovati određeno neslaganje koje je zapravo normalno te se i s njime treba znati nositi i kroz različita etička načela reagirati kako bi odnos ostao dovoljno ugodan za daljnji rad. Takve nesuglasice odgajatelj može promatrati kao novo radno iskustvo koje će mu otvoriti vidike u sljedećim suradnjama te će mu pomoći da proširi vlastitu perspektivu (Sewell, 2013).

Postoje roditelji koji imaju volju i želju za suradnjom, no zbog obaveza na poslu to nije moguće. Odgajatelj bi trebao biti voljan napraviti određene kompromise i prilagoditi obaveze u ustanovi i vrijeme za roditelje koje pruža tako da se zaposleni roditelji svakako mogu prilagoditi i odazvati bar jednom ponuđenom terminu. Česta je svakako zapreka u suradnji nedovoljno predviđenih termina u različito vrijeme. *Stjecanje negativnog stava* prema osobi s kojom razvijamo suradnju svakako može otežati cijelo funkcioniranje i oštetiti kvalitetu suradnje (Ljubetić, 2014). Od velike je važnosti da je u takvim situacijama s jedne strane stručna osoba koja svojim znanjem i kompetencijama može smiriti roditelja i pružiti potrebne informacije te odgovoriti i postaviti pitanje na adekvatan način uzimajući u obzir sva etička i zakonska načela koja su za to potrebna. Iza svakog odgajatelja stoji stručni tim koji mu u svakom trenutku može pružiti bilo kakav oblik podrške, savjeta i zaštite te ga uputiti na njegova

zakonska i ljudska prava kako bi se mogao osjećati sigurnije u ustanovi i na takav način djelovati stručno i profesionalno u radu s roditeljima što ujedno i njima pruža znatno veću sigurnost i povjerenje (Lueder, 2011).

Mikroprepreke na razini pojedinca mogu se odnositi na loše strukturiranu poruku koju pojedinac šalje. Ona može imati nedostatak vjerodostojnosti prilikom čega pošiljatelj poruke u nju može unijeti neke subjektivne osjećaje ili ne provjerene informacije. Neizostavno je naglasiti kako prilikom prenošenja informacija treba izostaviti sve oblike predrasuda i različitih percepcija u kojima pojedinac može povrijediti ili narušiti odnos sa sugovornikom. Prepreke se mogu pojaviti i na makrorazini odnosno ne samo između pojedinca nego i većeg broja ljudi. Prilikom takvih prepreka javlja se preopterećenost informacijama u kojima govornik često ne izabire potrebne informacije te se javlja potreba za novim znanjima. Buka pri komunikaciji posebno je otežavajući čimbenik zbog čega je važno da odgajatelj osigura uvjete za prenošenje važnih informacija. Isto tako jezične kulturne razlike mogu utjecati na kvalitetu prenošenja informacija i komuniciranje (Rogulj, 2018).

5.4. Modaliteti suradnje

Prelazak s tradicionalnog na suvremeno shvaćanje djetinjstva i odgojno-obrazovnog sustava uvelike je utjecalo i na oblike suradnje koji se danas koriste. Život u vremenu značajnih promjena zahtjeva brži način izmjene informacija uz veći izbor mogućnosti komuniciranja što ujedno utječe i na komunikaciju u odgojno-obrazovnoj ustanovi. Oblici suradnje mogu se dijeliti na tradicionalne i suvremene oblike.

Tradicionalni modaliteti suradnje su (Ljubetić, 2012; Milanović, 2014):

- „kutići“ za roditelje
- letci i kutije za prijedloge/kritike
- roditeljski sastanci
- individualni razgovori
- završne svečanosti
- radionice
- izleti
- uključivanje u odgojno-obrazovni rad

- grupe podrške za roditelje

Oblici suradnje u kojima se svi sudionici osjećaju ravnopravno i uključeno svakako su dvosmjerni oblici komunikacije u kojima roditelji i odgajatelj izmjenjuju informacije te stvaraju kvalitetniji odnos uz izmjenu iskustva i znanja.

Individualni razgovor je razgovor koji se odnosi samo na roditelja i odgajatelj. U takvoj individualnoj suradnji iznose se najčešće određene problematike, dodatne potrebe ili neke osobine u kojima se dijete na pozitivan ili negativan način ističe iz skupine odnosno odskaka od normi za određenu dobnu skupinu. Ponekad je u ovakvim razgovorima nužno uključiti i stručne suradnike. Odgajatelj bi trebao biti kompetentan provesti individualni razgovor uključujući u njega visoku razinu profesionalnosti, etičnosti, morala, razumijevanja, empatije te ujedno uključiti sva svoja iskustva i do tad stečena znanja. U ovakvim oblicima suradnje roditelji se najčešće otvaraju što se tiče osobne problematike, ulazi se u dubinu i razgovor zahtjeva visoku stručnost od strane odgajatelja kako bi ispravno mogao postaviti pitanja te dati odgovor na postavljena pitanja tako da uspije dobiti korisne informacije za daljnji odgoj djeteta te da uspije zadovoljiti potrebe roditelja i ostaviti pozitivan i ugodan dojam koji se vezuje za povjerenje (Milanović i sur, 2014)

Roditeljski sastanak organizira se prema potrebi najčešće tri do četiri puta godišnje. To je vrijeme susreta svih roditelja s odgajateljima te se provodi radi informiranja o zbivanjima u odgojno-obrazovnoj ustanovi. Sastanci su vrijeme u kojem i roditelji međusobno u ugodnoj atmosferi dijele iskustva te se bolje upoznaju i stvaraju još jedan važan oblik suradnje. Roditeljski sastanak je oblik komunikacije koji od odgajatelja iziskuje pripremu prije provođenja te zapisnik nakon provođenja. Važno je naznačiti vrijeme trajanja i dnevni red roditeljskog sastanka s ciljem upoznavanja roditelja u sam tijek aktivnosti. Autorica Ljubetić (2012) dijeli ih na informativne i tematske, dok autorica Milanović (2014) toj podjeli dodaje još i kreativne radionice, obrazovne radionice, roditeljski sastanak oglednog tipa i priredbe i završna druženja.

Priredbe i završna druženja održavaju se na kraju pedagoške godine. Oblik su druženja u kojem djeca uz odgajatelje prezentiraju neki određeni naučeni sadržaj. Suvremeni oblici izražavanja omogućili su da odgajatelji kroz prezentacije prikažu svoj rad s djecom kroz pedagošku godinu. Ovi oblici druženja mogu biti van ustanove što ujedno uključuje određeni izlet i vanjsku suradnju. Opuštenijeg su tipa i služe za

povezivanje odgajatelja s roditeljima i djecom. Na odgajatelju je da stvori ugodnu atmosferu za vrijeme koje će prenijeti sve važne informacije međutim i odgovoriti na postavljena pitanja tako da ne zadire u ničiju privatnost, da ostane dovoljno služben te da pokaže vlastito obrazovanje i profesionalnost kako bi pružio povjerenje. Znanje za navedeno trebao bi steći kroz inicijalno obrazovanje te dodatna stručna usavršavanja (Milanović i sur, 2014).

Kutić za roditelje je jedan od oblika suradnje koji kao posebno uređeno mjesto u prostoru ustanove služi kako bi se roditelje izvijestilo o postignućima u skupini te osobinama i radu koji se svakodnevno provodi ili promjenama i informacijama koje se događaju u grupi.

Letci su pisani oblici informiranja roditelja na najčešće jednom papiru na kojemu su sadržane informacije o određenoj temi. Letke za roditelje mogu izraditi i stručni suradnici s ciljem prenošenja informacija ili motiviranja čitatelja nakon čega slijedi drugi oblik suradnje kao nadopuna letku.

Komunikacijska kutija je oblik suradnje koji može biti potpisan ili anonimna, a odnosi se na kutiju na ulazu u sobu u koju roditelji mogu ubaciti svoje prijedloge, pohvale i kritike s ciljem lakše komunikacije za one kojima je verbalni oblik komunikacije problem (Rege i Almeida, 2013).

Roditelji su često dobrodošli u ustanove ovisno o potrebi i planovima odgajatelja s obzirom na provođenje različitih aktivnosti. Roditelje se može uključiti u rad dolaskom u ustanovu, zajedničkim radom, organizacijom zajedničkih izleta kao i posjetom roditeljskom domu. Roditelje se može uključiti u rad i prikupljanjem materijala koji se koriste u radu s djecom u ustanovi ili formiranjem novih centara za igru.

Uz navedene oblike suradnje u suvremeno vrijeme korištenjem tehnologije uspostavili su se suvremeni oblici suradnje putem određenih aplikacija za slanje poruka i sadržaja kao što su slike i obavijesti. Ovakva komunikacija također iziskuje vrlo službenu komunikaciju putem koje odgajatelj ostaje služben, etički dostojan potrebe i pravima djeteta te nastoji zadovoljiti zakonska prava i potrebe roditelja, ali i vlastita zakonska prava i potrebe (Diković, Tatković i Tatković S., 2016).

Suvremeni oblici suradnje su video i foto dokumentacija skupine, društvene mreže, Viber i Whatsapp grupe, E-mail i Web stranice vrtića (Maleš, 2012). Ovakvi oblici

komunikacije omogućuju pristupačnost svim subjektima suradnje te su dostupni u svakom trenu i na svakom mjestu uz brz protok informacija. Međutim, važno je napomenuti da u odgojno-obrazovnim ustanovama često nedostaje oprema potrebna za pružanje ovakvih usluga te da ono iziskuje puno vremena i materijalne izdatke. Pozitivna strana modernih medija svakako je brza izmjena informacija. Neadekvatno korištenje može se zlo upotrijebiti zbog čega je važno koristiti *Zakon o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka (Zakon o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka, NN42/18)* i tražiti dozvolu svih roditelja za kontinuirano praćenje putem fotografija i videa. Suvremeni oblici suradnje olakšali su svakodnevno dokumentiranje dječjih aktivnosti što je ujedno vrlo važan segment za tvorbu kurikuluma i ostvarivanje odgojno-obrazovnih ciljeva s ciljem poboljšanja kvalitete djetetova cjelovitog razvoja.

5.5. Partnerstvo

„Roditelje tj. skrbnike djeteta treba prihvaćati i poštovati kao ravnopravne članove vrtića – partnere, koji ustanovu obogaćuju svojim individualnim posebnostima te svojom vlastitom kulturom i time pridonose kvaliteti ustanove u cjelini. Pretpostavke za građenje i održavanje suradničkih/ partnerskih odnosa su poštovanje, prihvaćanje različitosti, ohrabrivanje, podržavanje, aktivno slušanje i ostala ponašanja koja omogućavaju reciprocitet u razmjeni informacija u svezi s djetetom te primjereno i usklađeno odgojno-obrazovno djelovanje prema djetetu (roditelja i odgojitelja), a sve s ciljem djetetove dugoročne dobrobiti.“(Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015:5).

Suradnja se često odnosi na zajedničko djelovanje ili rad u postizanju određenog cilja ili zadatka. Suradnja može biti prilično praktična i usmjerena na rješavanje konkretnih problema ili izazova, ali ne mora nužno uključivati dublje razumijevanje ili dugoročno planiranje. Partnerstvo ide korak dalje od suradnje i podrazumijeva dublju razinu angažmana, međusobnog povjerenja i razumijevanja. U partnerstvu između roditelja i odgajatelja, postoji dugoročna vizija sa zajedničkim ciljevima i vrijednostima vezanim uz djetetov razvoj. Dok je suradnja više usmjerena na konkretne zadatke ili aktivnosti, partnerstvo se gradi na dubljem odnosu povjerenja, podrške i suradnje koji prožimaju sve aspekte djetetovog razvoja i obrazovanja. Oba koncepta su važna, ali partnerstvo

predstavlja dublju razinu angažmana i integracije između roditelja i odgajatelja u vrtiću (Ljubetić, 2014).

U kontekstu rane i predškolske dobi, odnos između roditelja i odgajatelja od presudne je važnosti za optimalan razvoj djeteta. Suradnja i partnerstvo predstavljaju dvije dimenzije ovog odnosa, svaka s vlastitim specifičnostima i doprinosom djetetovu napretku. Iako se navedena dva pojma često koriste kao sinonimi oni na različite načine istražuju aspekte komunikacije, zajedničkog planiranja, odlučivanja, postavljanja ciljeva, povjerenja i uključenosti roditelja (Buljubašić – Kuzmanović i Lukaš, 2015).

U suradnji, komunikacija može biti povremena i usmjerena na konkretne potrebe djeteta. Roditelji i odgajatelja razmjenjuju informacije, ali dijalog često ostaje na razini površnosti. S druge strane, partnerstvo uključuje redovitu, otvorenu i dublju komunikaciju. Strane su posvećene dijalogu o različitim aspektima djetetova razvoja, dijeleći iskustva i perspektive kako bi stvorile cjelovitu sliku djetetovih potreba (Ljubetić, 2014). Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje navodi kako otvorena i podržavajuća te ravnopravna komunikacija roditelja, odgajatelja i ostalog osoblja u odgojno-obrazovnoj ustanovi ima zajednički cilj: primjereno odgovoriti na individualne i razvojne potrebe djeteta i osigurati potporu njegovu cjelovitom razvoju.

U suradnji, informacije se dijele, ali može nedostajati dublje razumijevanje i zajedničko planiranje. S druge strane, partnerstvo podrazumijeva dijeljenje informacija na dubljem nivou. Roditelji i odgajatelji ne samo da razmjenjuju informacije o djetetovu ponašanju i razvoju, već i zajednički planiraju kako podržati taj razvoj.

Odlučivanje je treći element koji razlikuje suradnju od partnerstva. U suradnji, odgajatelji često donosi odluke, dok roditelji pružaju podršku. U partnerstvu, odluke se donose zajednički. Roditelji su aktivno uključeni u proces odlučivanja, a njihova mišljenja i iskustva cijene se jednako kao i odgajateljeva. „U kvalitetnom vrtiću odgojitelji i drugi stručni djelatnici roditeljima tj. skrbnicima djece nude različite prilike u kojima obitelji mogu učiti jedne od drugih i međusobno se podržavati“ (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj, 2015:5).

Ciljevi su također važan aspekt koji određuje razinu suradnje ili partnerstva. U suradnji, ciljevi su često usmjereni na kratkoročne potrebe djeteta. U partnerstvu, postoji zajednički dugoročni plan koji podržava cjelokupan razvoj djeteta.

Povjerenje potiče uspješnu suradnju ili partnerstvo. U suradnji, povjerenje postoji, ali može biti ograničeno. U partnerstvu, povjerenje je duboko i omogućava slobodnu razmjenu ideja i zajedničko djelovanje.

U suradnji, roditelji su aktivno uključeni, ali njihova uloga može biti manje definirana. U partnerstvu, roditelji su ravnopravni partneri u procesu odlučivanja i podrške. Razumijevanje razlika između ova dva koncepta omogućuje stvaranje dubljeg, proaktivnog odnosa koji pridonosi cjelovitom dobrobiti djeteta (Rege i Almeida, 2013).

Važno je naglasiti i ulogu roditelja kao prvih odgajatelja djeteta. U partnerstvu, odgajatelji prepoznaju i cijene roditeljsko iskustvo i znanje te ih potiču da budu aktivno uključeni u obrazovni proces. Kroz rad zajedno, odgajatelji i roditelji postaju saveznici u pružanju potrebne podrške kako bi dijete postalo samostalno, kreativno i društveno osviješteno biće. Roditelji moraju vjerovati da će odgajatelji brinuti o djetetu na najbolji mogući način, dok odgajatelji moraju cijeniti roditeljske uloge i doprinos u djetetovom životu. Ovo povjerenje stvara stabilnu okolinu za razvoj djeteta. Partnerstvo roditelja i odgajatelja u ustanovi za rani i predškolski odgoj i obrazovanje predstavlja složen, ali esencijalan odnos. Kroz međusobno poštovanje, otvorenu komunikaciju i zajedničko postavljanje ciljeva, ova partnerstva grade predispozicije za cjelovit razvoj djece, potičući ih da postanu aktivni i znatiželjni sudionici u vlastitom obrazovanju (Buljubašić – Kuzmanović i Lukaš, 2015).

6. Kompetencije odgajatelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima

Odgajatelj je stoga stručna osoba koja kao odgojno-obrazovni djelatnik svojim znanjem i stečenim iskustvom sudjeluje u rastu i razvoju djece odnosno direktno utječe na njihov odgoj i obrazovanje. Uloge koje odgajatelj preuzima u tom periodu od velike su važnosti za kvalitetu procesa i utjecajnost na ostale mnogobrojne faktore. Uloge najviše ovise o osobnim kompetencijama odgajatelja. Riječ kompetencija dolazi od lat. *competere* što označava „nadležnost, djelokrug, ovlaštenje neke ustanove ili osobe, mjerodavnost; područje u kojem neka osoba posjeduje znanja, iskustva.“ (Klaić, 1990:715; prema Stilin, 2005).Upravo znanje, vještine i osobine utječu na odgajatelja i uloge koje će s obzirom na navedeno zauzeti u životu djeteta, pa tako i roditelja za vrijeme odgojno-obrazovnog rada.

Odgajatelj bi trebao biti spreman i snalažljiv te vrlo fleksibilan kako bi primjereno pristupio svim odgojno-obrazovnim procesima u kojima se nalazi te kako bi na adekvatan način riješio sve situacije. Pri tome odgajatelj redovito i svakodnevno na službenoj razini komunicira s roditeljima. U toj komunikaciji zauzima određene stavove iznosi znanja i mišljenja te prenosi niz informacija i savjeta na roditelje (Stilin, 2005).

Proces uspostavljanja suradnje vezan je s procesom komunikacije. Proces komunikacije je dinamičan te uključuje namjerno i nenamjerno prenošenje poruke putem verbalnih i neverbalnih poruka. Odgajatelj svakodnevno komunicira s djecom i roditeljima djece u skupini pri čemu svaka različita struktura komunikacije zahtjeva drukčiji pristup, što zahtjeva dodatne kompetencije i vještine. Kvalitetno razvijene kompetencije odgajatelja daju priliku da ostvari kvalitetniju suradnju s roditeljima bez obzira na komunikacijske kompetencije roditelja (Višnjić-Jetvić, 2018).

Kako bi odgajatelj stekao potrebne kompetencije za uspostavljanje suradnje vrlo je važno stjecanje kompetencije brige o sebi u kojoj odgajatelj stječe povjerenje da pojedinac ima utjecaj na okolinu te da ima sposobnost nositi se sa stresom i tolerirati svakodnevne situacije. Sposobnost brige za sebe, aktivno hvatanje u koštac s problemima te očekivana socijalizacija uz psihološko zdravlje, dobar osjećaj i neiscrpjivost neke su od čimbenika brige o sebi koje utječu na predispozicije za stvaranje kvalitetne suradnje. Odgajatelj kroz svakodnevne situacije treba pokazati razumijevanje uz prepoznavanje i razumijevanje roditeljevih i djetetovih intelektualnih,

socijalnih i psihičkih potrebi. Odgoj i motivacija odgajatelja mogu utjecati na njegovo mišljenje prilikom uspostavljanja suradnje s roditeljima zbog čega su važni čimbenici prilikom stjecanja kompetencija. Odgajatelj treba biti kompetentan za građenje odnosa temeljnih na povjerenju i savezništvu uz održavanje rutine i sposobnosti za iskazivanje topline, prihvaćanja i poštovanja. Kako bi odgajatelj iskazao sposobnost za pružanje strukture, vođenja, planiranja, balansiranja potreba te sposobnost rješavanja problema važna kompetencija je sposobnost vođenja. Od odgajatelja se očekuje da je zaštitnik i posrednik u interesu djece te da ima sposobnost za razgovor o nečijem osobnom iskustvu. Kroz stjecanje navedenih kompetencija odgajatelj gradi sebe i na takav način direktno utječe na vlastite mogućnosti stvaranja kvalitetne suradnje s roditeljima (Ljubetić, 2014).

7. Metodologija istraživanja

Postoji potreba za konstantnim unaprjeđenjem suradnje i kulture ustanove koja će promovirati partnerske odnose. Istraživanje će dati uvid u mišljenje odgajatelja te identificirati pozitivne i negativne aspekte suradnje što im omogućuje strategije za poboljšanje komunikacije i suradnje s roditeljima.

7.5. Cilj istraživačka pitanja

Cilj ovog istraživanja je ispitati mišljenja i iskustva odgajatelja u suradnji s roditeljima djece rane dobi.

Iz cilja istraživanja proizlaze sljedeća istraživačka pitanja:

1. Što odgajatelji misle o suradnji s roditeljima?
2. Što odgajatelji misle o roditeljima djece?
3. Kakva su iskustva odgajatelja u suradnji s roditeljima?
4. Kako odgajatelji percipiraju svoju ulogu u suradnji s roditeljima?
5. Postoje li razlike među odgajateljima s obzirom na radni staž u mišljenjima i iskustvu u suradnji s roditeljima?

7.6. Instrument

Za istraživanje korištena je metoda anketa, dok je tehnika prikupljanja podataka upitnik samostalno konstruiran za potrebe diplomskog rada. Korišteni upitnik čine dva djela. Prvi dio činili su sociodemografski podaci ispitanika: spol, stupanj obrazovanja i godine radnog staža. Drugi dio upitnika sastoji se od sve ukupno 30 varijabli raspoređenih u 4 skala s obzirom na istraživačka pitanja koja su sadržavale tvrdnje o suradnji roditelja i odgajatelja u kojima su odgajatelji iznosili svoje mišljenje i iskustva. Prva i druga skala odnosi se na mišljenje odgajatelja u suradnji s roditeljima, navedeno je preuzeto iz doktorskog rada „Odgojiteljska samoprocjena kompetencija za suradnju s roditeljima“ autorice Adrijane Višnjić Jetvić(2018) koja je za navedeno dala pismenu

suglasnost. Treći dio upitnika pitanje je u kojem su odgajatelji po vlastitom kriteriju rangirali uloge odgajatelja od najvažnije do najmanje važne. Skale Likertova tipa sastojale su se od pet stupnjeva intenziteta u rasponu od „U potpunosti se slažem“ (5) do „U potpunosti se ne slažem“ (1). Navedeno pitanje djelomično je preuzeto iz diplomskog rada „Percepcije i stavovi odgajatelja i roditelja u međusobnoj suradnji i partnerskom odnosu“ autorice Mavračić Ivane (2019) koja je za navedeno dala suglasnost pisanim putem. Posljednje pitanje u upitniku je pitanje otvorenog tipa u kojem su odgajatelji iznosili svoja iskustva u suradnji s roditeljima.

7.7. Postupak prikupljanja

Upitnik je proveden online i pripremljen putem Google Forms platforme. Putem web linka upitnik je prosljeđen ravnateljima 300 većih državnih i privatnih vrtića u Republici Hrvatskoj kako bi ga prosljedili svojim djelatnicima. Podaci su prikupljeni u periodu od 25. listopada 2023. do 8. studenoga 2023. U navedenom periodu prikupljeno je 271 ispunjenih upitnika.

Na prvoj stranici upitnika nalazila se uputa u pismenom obliku u kojoj je naznačeno tko provodi istraživanje i u koju svrhu te gdje će rezultati biti objavljeni. Posebno je naglašeno da je istraživanje anonimno i dobrovoljno te da će se podaci koristiti isključivo u svrhu izrade diplomskog rada. U uputi je naznačeno da je povjerljivost informacija o identitetu sudionika i sudionica u istraživanju zajamčena. U upitniku se ne traži upis vlastitih podataka te je pristup podacima dozvoljen samo istraživačima.

Upitnik je odobrilo *Povjerenstvo za procjenu etičnosti istraživanja Sveučilišta Jurja Dobrile* u Puli 26. rujna 2023.

7.8. Obrada podataka

Prikupljeni podaci unijeti su u SPSS program. Kod obrade podataka korištena je deskriptivna metoda koja uključuje mjere središnje tendencije kao što su srednja vrijednost, medijan i moda te mjere raspršenosti kao što su standardna devijacija, varijanca, minimum i maksimum. Po navedenom izrađene su frekvencijske tabele. Za analizu postojanja statistički značajnih razlika kod varijabli koje su zadovoljile uvjete za parametrijsku analizu korištena je višefaktorska analiza varijance (ANOVA) dok je za ostale čestice korišten KruskalWallis test ili Mann Whitney.

7.9. Uzorak

Uzorak čini ukupno 267 ispitanika. Od navedenog 264 ispitanika je ženskog roda (98,9%), dok su 3 ispitanika muškog roda (1,1%).

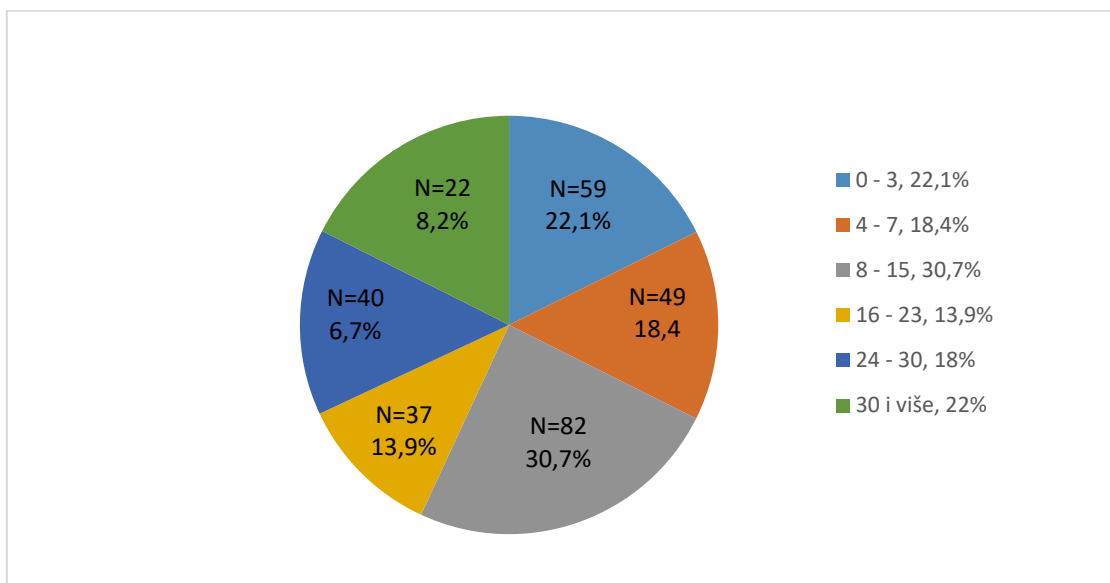
Najveći broj ispitanika, njih 190 odnosno 71,2% ispitanika posjeduje titulu prvostupnika predškolskog odgoja odnosno višu stručnu spremu. 70 ispitanika odnosno 26,2% ima titulu visoke stručne sprema ili magistra. Ostatak ispitanika s ostalim razinama obrazovanja je vrlo mali. Dva ispitanika imaju završen poslijediplomski studij, četiri ispitanika imaju završenu srednju stručnu spremu dok je jedan ispitanik pripravnik.

Tablica 1. Završeni stupanj obrazovanja

	N	%
Prvostupnik predškolskog odgoja	190	71,2%
Magistar predškolskog odgoja	70	26,2%
Poslijediplomski studij	1	0,4%
Srednja stručna sprema	4	1,5%
Pripravnik	1	0,4%

U istraživanju su ispitanici upisali godinu radnog staža na mjestu odgajatelja u dječjem vrtiću što je prilikom obrade podataka kategorizirano u šest kategorija međusobno najbolje odgovaraju znanju i iskustvu ispitanicima s određenim godinama radnog staža (Day i sur, 2007; Blanuša Trošelj, 2018). Od 267 ispitanika 59 ispitanika (22,1%) pripada prvoj skupini. Sljedećoj skupini od 4 do 7 godina pripada 49 ispitanika odnosno

18,4%. Treću skupinu čine ispitanici koji imaju od 8 do 15 godina radnog staža odnosno njih 82 ispitanika (30,7%). Četvrta je skupina od 16 do 23 godine radnog staža, a u istraživanju se njih 37 izjasnilo da pripadaju toj skupini što je 13,9%. U petu skupinu ubrajaju se ispitanici od 24 do 30 godina radnog staža kojih je u istraživanju bilo 18 (6,7%). Posljednju skupinu čine ispitanici s više od 30 godina radnog staža kojih je u istraživanju bilo 22 odnosno 8,2%.

Grafikon 1. Zastupljenost odgajatelja prema fazi profesionalnog razvoja

8. Rezultati i rasprava

8.5. Mišljenje odgajatelja o suradnji s roditeljima

U prvoj skupini pitanja ispitanici su imali ponuđeno 9 varijabli koje se odnose na njihovo mišljenje o suradnji s roditeljima prilikom čega su svoje mišljenje izražavali tvrdnjama od u potpunosti se ne slažem do u potpunosti se slažem. U nastavku su navedene varijable podijeljene u odgovarajuće kategorije čije su tvrdnje međusobno povezane zbog analize. Prvu kategoriju čine tri varijable koje se odnose na mišljenje odgajatelja prema suradnji s roditeljima.

Tablica 2. Deskriptivni rezultati mišljenja odgajatelja prema suradnji s roditeljima

Tvrdnja	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Mislim da odgajatelji/odgajateljice trebaju surađivati s roditeljima.	267	3,0	5,0	4,929	,2718
Imam izvrsne odnose s roditeljima.	267	1,0	5,0	4,060	,8158
Nemam teškoća u ostvarivanju suradnje s roditeljima.	267	1,0	5,0	3,891	,9214

Sudionici istraživanja pokazuju da većina ispitanika visoko cijeni suradnju s roditeljima te također da većina njih ima izvrsne odnose s roditeljima djece iz odgojne skupine. Rezultati na posljednju varijablu koja se odnosi na teškoće u ostvarivanju suradnje s roditeljima sugerira da postoji manja raznolikost u odgovorima na ovu izjavu što ukazuje da određeni broj ispitanika doživljava određene teškoće u suradnji s roditeljima. Ukupno gledajući, čini se da je suradnja s roditeljima dobro prihvaćena, ali postoji određena varijacija u percepciji te suradnje i odnosa s roditeljima među ispitanicima. S obzirom na to da je suradnja vrlo važan čimbenik za kvalitetni odgoj i obrazovanje, autor Keyser (2006) navodi kako je u suradničkom odnosu ljudima teže razumjeti tuđu perspektivu prihvaćajući dvosmjernu komunikaciju, konzultirajući se u važnim odlukama pri čemu se pokazuje poštovanje i fleksibilnost što može objasniti navedene rezultate istraživanja. Navedene rezultate dokazuje i zastupljenost većih brojeva odgovora na pitanje otvorenog tipa. Odgajatelji s pozitivnim iskustvima vrlo

često spominjala su različite oblike suradnje te komunikacije i važnost same komunikacije u suradnji s roditeljima. Jedan od primjera u kojoj konkretnoj situaciji je suradnja pomogla je odvikavanje djeteta od pelene i prijelaznog objekta stoga ispitanici navode: „*Skidanje iz pelena je uspješnije i brže ako je ostvarena kvalitetna suradnja s roditeljima*“. Drugi ispitanik navodi kako je komunikacija i suradnja pomogla da se roditelj prilagodi djetetovim mogućnostima i potrebama: „*Roditelji su željeli odviknuti dijete od pelena, no zajedničkom suradnjom i komunikacijom o stavu djeteta (kod kuće i u vrtiću) prema toj ideji, došli smo da zajedničkog zaključka da je bolje odgoditi taj pothvat*“. Navedeni rezultati mogu se usko povezati s istraživanjem koje su provele Šteh i Kalin (2011) o suradnji roditelja i odgajatelja. Istraživanje je pokazalo kako odgajatelji i roditelji jedni drugima predstavljaju prepreku u povećanju kvalitete suradnje. Povezujući navedenu česticu s istraživanjem otvara se svakako niz iskustva i mišljenja koji utječu na rezultate koji upućuju da postoji određena razlika između mišljenja odgajatelja te upućuju na postojanje i pozitivnih i negativnih iskustva koji će u nastavku biti obrađeni.

Sljedeća skupina varijabli odnosi se na razlog suradnje odgajatelja s roditeljima.

Tablica 3. Deskriptivni rezultati o razlogu suradnje odgajatelja s roditeljima

Tvrđnja	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Suradujem s roditeljima kako bih pridonijela razvoju dječjih sposobnosti.	267	2,0	5,0	4,749	,5063
Suradujem s roditeljima kako bih pridonijela njihovu roditeljstvu.	267	1,0	5,0	4,281	,8494
Suradujem s roditeljima kako bih sebi olakšala rad s djecom.	267	1,0	5,0	3,449	,8453
Suradujem s roditeljima kako bih pridonijela pozitivnoj slici ustanove u kojoj radim.	267	1,0	5,0	4,199	1,0269

Pri usporedbi odgovora možemo primijetiti da je suradnja s roditeljima česta u svim aspektima, ali varira u svrsi. Suradnja se često odnosi na podršku razvoju dječjih sposobnosti te pridonosi roditeljstvu i pozitivnoj slici ustanove na što ukazuje niska standardna devijacija odnosno relativno mala varijabilnost u odgovorima. Nadalje, izjava o olakšavanju rada s djecom ima nižu prosječnu ocjenu usporedbi s prethodnim

izjavama, sugerirajući da je suradnja s roditeljima s ciljem olakšavanja rada s djecom manje česta među ispitanicima. Visoka standardna devijacija ukazuje na veću varijabilnost u odgovorima.

Rezultati pokazuju raznolikost u svrsi suradnje s roditeljima, a odgajatelji često surađuju iz različitih razloga, ali s naglaskom na podršci razvoju dječjih sposobnosti i roditeljstvu.

Istraživanje Visković i Višnjic Jevtić (2017) o mišljenju odgajatelja o mogućnostima suradnje s roditeljima koja govori upravo o raznolikosti u svrsi suradnje s roditeljima. Za istraživanje korištena je revidirana verzija instrumenta Parent Survey of Family and Community (Sheldon i Epstein, 2007). Instrument je izvorno namijenjen istraživanju mišljenja roditelja dok je upitnik za mišljenje odgajatelja modificiran po potrebi. Kroz istraživanje utvrdilo se kako odgajatelji smatraju da najčešće roditelje pozivaju na suradnju kroz različita druženja i kako bi roditelje upoznali s napretkom razvoja djece. Istraživanjem je utvrđeno kako odgajatelji i roditelji zapravo najviše surađuju kroz sam proces svakodnevne izmjene informacija za vrijeme odgojno-obrazovnog vremena u ustanovi te kako se intenzivnost suradnje smanjuje obrnuto proporcionalno dobi djeteta, odnosno odgajatelji s roditeljima mlađe djece ulaze u kvalitetniju i češću suradnju zbog potrebe za emocionalnom povezanosti dok roditelji starije djece sve manje iskazuju potrebu za suradnjom. Također istraživanje je pokazalo da odgajatelji smatraju kako roditelji djece s teškoćama u razvoju sve manje traže i ulaze u suradnju nakon dijagnosticiranja određene teškoće kod djeteta najčešće zbog negiranja postojanja problema.

S obzirom na to da je uspostavljanje suradnje vrlo dinamičan proces koji svakodnevno prolazi kroz mnogobrojne faze i oblike odgajatelj treba biti upoznat s različitim *oblicima podrške roditeljima* koji dolaze iz različitih sredina i prolaze kroz mnoge životne prepreke i probleme koji direktno utječu na kvalitetu razvoja djeteta. Odgajatelj koji uspostavlja suradnju treba biti upoznat s znanjima o različitim mogućnostima pristupa roditelju te na takav način zadovoljiti sve različitosti na koje nailazi kako bi zadovoljio sve razloge ulaska u suradnju s roditeljima (Moran i suradnici, 2004).

Sljedeća skupina analiziranih odnosi se na uključenost roditelja u suradnju s odgajateljima

Tablica 4. Deskriptivni rezultati o uključenosti roditelja u suradnju s odgajateljima

Tvrđnja	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Mogu prihvatiti da postoje roditelji koji se ne žele uključiti u aktivnosti za roditelje.	267	1,0	5,0	4,000	,9656
Očekujem da se svi roditelji uključe u sve planirane aktivnosti.	267	1,0	5,0	2,948	1,0748

Kroz istraživanje utvrđeno je kako su ispitanici otvoreni prihvatiti činjenicu da postoje roditelji koji se ne žele uključiti u aktivnosti za roditelje na što ukazuje relativno mala standardna devijacija koja sugerira manju varijabilnost u odgovorima. U sljedećoj izjavi u kojoj odgajatelji iskazuju mišljenje o tome očekuju li da se roditelji uključe u sve planirane aktivnosti ukazuje da većina ispitanika ne očekuje da će svi roditelji sudjelovati u planiranim aktivnostima.

Kada uspoređujemo ove dvije izjave, vidimo suprotna očekivanja. Ispitanici su skloni prihvatiti da postoje roditelji koji se ne žele uključiti u aktivnosti za roditelje, dok istovremeno ne očekuju da će svi roditelji sudjelovati u svim planiranim aktivnostima. To sugerira razumijevanje stvarnosti i fleksibilnosti u prihvaćanju različitih razina angažmana roditelja upravo zbog čega je od velike važnosti da se s jedne strane nalazi stručna osoba koja svojim znanjem i kompetencijama može potaknuti roditelja i pružiti potrebne informacije te odgovoriti i postaviti pitanje na adekvatan način, kao i ujedno roditelja motivirati na rad i sudjelovanje te mu se fleksibilno prilagoditi obiteljskim i poslovnim obavezama (Lueder, 2011).

Navedena suprotna očekivanja povezana su s iskustvima roditelja koja navode u pitanju otvorenog tipa. Ispitanik kao pozitivan primjer suradnje navodi i kako se roditelji uključuju u aktivnosti u popodnevnim satima što posebno ističe kao pozitivan segment i interes od strane roditelja: „*Roditelji se odazivaju i u popodnevnim satima za potrebe projekata i druženja na radionicama.*“ Ujedno, ispitanici navode kako odbijanje suradnje najčešće dolazi od roditelja koji imaju privatne problem u svojoj obitelji: „*Do*

sada se pokazalo da su to obitelji koje imaju dodatne probleme kao što su npr. loši odnosi između oca i majke djeteta ili ponašanje djece koje pokazuje da su doma izložena neprimjerenom komunikaciji i sadržajima“ te se više ispitanika slaže kako u raznim oblicima suradnje sudjeluju uvijek isti roditelji: „Na brojni projekti i radionice koje smo kolegica i ja organizirali uglavnom su dolazili isti roditelji koji su bili zainteresirani za cjelokupni odgojno-obrazovni proces. Takvi su roditelji bili u manjini“.

Analiza ovih odgovora može se povezati s prethodno napravljenom analizom za varijable koje se odnose na razloge uspostavljanja suradnje odgajatelja s roditeljima. Odgajatelji su kroz profesionalno obrazovanje stekli kompetencije i svijest o važnosti uspostavljanja suradničkih odnosa s obitelji zbog čega očekuju i potiču suradnju, no s obzirom na to da je u poslu odgajatelja od velike važnosti fleksibilnost i razumijevanje različitih dinamika obitelji skloni su prihvaćati činjenicu da nisu svi roditelji uključeni u suradnju.

Čestica „Suradnja s roditeljima nije mi izvor stresa“ prikazana je samostalno zbog specifičnosti pojave o kojoj govori.

Tablica 5. Deskriptivni rezultati o suradnji kao izvoru stresa kod odgajatelja

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Suradnja s roditeljima nije mi izvor stresa.	267	1,0	5,0	3,442	1,1792

Sudionici istraživanja pokazuju kako većina odgajatelja ne doživljava suradnju s roditeljima kao značajan izvor stresa međutim standardna devijacija ukazuje na značajnu varijabilnost u percepciji stresa među ispitanicima.

Postoji niz faktora koji mogu utjecati na navedene rezultate. S obzirom na teorijska polazišta kako postoje prije svega značajne individualne razlike pri čemu ispitanici mogu imati različite osobne i profesionalne pozadine koje utječu na način na koji doživljavaju suradnju s roditeljima. Zatim razina stresa može biti povezana s kvalitetom komunikacije između odgajatelja i roditelja. Ako je komunikacija otvorena i usmjerena suradnji, to može značajno smanjiti stres kod sugovornika. Postojanje adekvatne podrške i resursa u ustanovi može pozitivno utjecati na doživljaj suradnje pa tako i

stresa. Ako postoji jasna podrška za suradnju s roditeljima odgajatelji mogu manje doživjeti stres (Sheldon i Epstein, 2007).

Kako bi se utvrdilo postoji li razlika između mišljenja da suradnja odgajateljima nije izvor stresa, provedena je analiza varijance (ANOVA). ANOVA test ukazuje da postoji **statistički značajna razlika o suradnji kao izvoru stresa odgajateljima (F=3,213, df=5, p=0,008 uz p<0,05)**. Budući da su sudionici u varijabli „Suradnja s roditeljima nije mi izvor stresa“ podijeljeni u šest skupina, izvršena je višestruka usporedba grupa u paru (post-hoc testovima) uz Tukey HSD korekciju za kontrolu alpha pogreške kako bi se ustanovile razlike među skupinama (Tablica 6).

Tablica 6. Višestruka usporedba rezultata prema grupama u varijabli „Suradnja s roditeljima nije mi izvor stresa“ među skupinama koje su pokazale statistički značajnu razliku

Tukey HSD				
(I)Godine radnog staža	(J)Godine radnog staža	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
0-3 godine	30 i više	-1,2004	,3180	,003
8-5 godina	30 i više	-,9139	,3079	,038
24-30	30 i više	-1,1790	,3385	,020

KAZALO: MeanDifference = razlika; std. Error – standardna pogreška; Sig = (p<0,05)

Ispitanici su na Likertovoj skali odabirali jedan od pet intenziteta u rasponu od „U potpunosti se slažem“ (5) do „U potpunosti se ne slažem“ (1). Ispitanici s nula do tri godine radnog staža (N=59, M=3,153, SD= 1,2150) percipiraju suradnju s roditeljima kao izvor stresa znatno više nego ispitanici s 30 i više godina radnog staža (N=17, M=4,353, SD=,7019). Također značajno se razlikuju i odgovori ispitanika s 8 do 15 godina radnog staža (N=82, M=3,439, SD=1,1769) za koje je suradnja veći izvor stresa od odgovora ispitanika s 30 i više godina radnog staža koji se slažu s činjenicom da im suradnja ne predstavlja izvor stresa. Razlika se pojavljuje između grupa ispitanika s 24 do 30 godina radnog staža (N=23, M=3,174, SD=1,3366) i ispitanika s 30 i više godina radnog staža pri čemu ispitanici s 20 do 30 godina radnog staža iskazuju da im je suradnja stresnija od ispitanika s 30 i više godina radnog staža. Za analizu važno je

naglasiti kako se u skupini ispitanika s 30 i više godina radnog staža nalazi 17 ispitanika što je znatno manji broj nego u drugim skupinama ispitanika s manje godina radnog staža.

Navedene utvrđene statistički značajne razlike između grupa različitih godina radnog staža mogu se objasniti kroz stečeno iskustvo kojim su ispitanici s 30 i više godina radnog staža stjecali veći broj suradnji zbog čega više ne osjećaju stres prilikom stupanja u suradnju s roditeljima. S obzirom na to da posao odgajatelja iziskuje izrazitu fleksibilnost odgajatelji s 30 i više godina radnog staža svjesni su potrebe za praćenjem promjena koje se odražavaju na odgoj i odgojne stilove roditelja kao i promjene koje su nastupile suvremenim metodama suradnje. Navedeno ukazuju i odgovori na pitanje otvorenog tipa „*Navedite primjer vašeg iskustva u suradnji s roditeljima*“ u kojima su ispitanici često navodili kako je nekada suradnja izgledala drugačije dajući do znanja da duži niz godina rade kao odgajatelji pri čemu utvrđuju postojanje razlike. Ispitanici navode kako je moderno doba donijelo određene promijene: „*Moramo biti svjesni suvremenog razdoblja i posebnosti odnosa s roditeljima koji često zanemaruju sve pozitivno i idu u tom pravcu da traže samo negativno da bi omalovažavali rad prosvjetnih djelatnika jer smatraju da su samo oni gospodari situacije, dok su odgajatelji samo "sluge". Općenito: Stavljanjem ozbiljnih problema "pod tepih" upali smo u velike probleme odgoja i naobrazbe (obrazovanja). Prikazivanje rada i objektivnog stanja na van metodom lijepih riječi nije opravdano i vodi u sve dublje i dublje probleme. Na žalost*“. Kao ispitanik koji navodi „*Nekada je bilo lijepo suradnje-dogovori, prijedlozi, informiranje (o pozitivnim i negativnim aspektima)*“. Analizom navedenih primjera povezanih s analizom rezultata na navedenu varijablu može se zaključiti kako je suvremeno doba uz suvremene načine komunikacije donijelo određene promjene pa stoga i utjecalo na odgajatelje različitih godina radnog staža što ujedno znači i različitih životnih dobi.

Moguće je pretpostaviti da se navedeno mišljenje i analiza rezultata ove varijable poklapa s posljedicama društvenih promjena koje se reflektiraju na odgoj i obrazovanje. Farrell i Pramling Samuelsson (2016) navode pojmove internalizacije i interkulturalnog obrazovanja koji su pretpostavke kvalitete u odgojno-obrazovnim ustanovama odnosno direktno utječu na društvene promjene i posljedice na suvremenu obitelj pa tako i odnose obitelji i odgojno-obrazovne ustanove kao i svih njihovih sudionika.

U istraživanju koje je 2017. provela Edita Rogulj „Digitalne tehnologije u komunikaciji odgajatelja i roditelja“ govori se upravo o značajnoj razlici koja postoji između komunikacije roditelja i odgajatelja putem digitalnih medija danas kao i raznolikosti koje su se pojavile suvremenim načinima komunikacije u usporedbi s nekada. Uvođenje digitalne komunikacije s određenim brojem ispitanika dovelo je do češće i kvalitetnije komunikacije dok je kod određenog broja ispitanika takav način komuniciranja u potpunosti odbio roditelje i demotivirao ih za bilo kakav oblik suradnje. Roditelji i odgajatelji kroz istraživanje složili su se kako je vrlo važna tematika o kojoj se raspravlja pa se shodno tome može odabrati način komunikacija. Kada se radi o brzim izmjenama svakodnevnih informacija digitalna tehnologija je prihvatljiva kod gotovo svih ispitanika, dok se za razgovor o kompleksnim sadržajima ispitanici slažu kako je prikladniji razgovor licem u lice te kako digitalna komunikacija može biti nadogradnja na tradicionalne oblike komunikacije, no nikako ne može biti njezina zamjena.

Iz navedenih odgovora prve skupine varijabli može se zaključiti kako većina odgajatelja smatra iznimno važnim surađivati s roditeljima. Visoka srednja vrijednost i niska standardna devijacija ukazuju na visok stupanj suglasnosti među ispitanicima.

Ispitanici nisu jednoglasni u očekivanjima da se svi roditelji uključe u sve planirane aktivnosti te neki odgajatelji također smatraju suradnju s roditeljima izvorom stresa.

Ostale tvrdnje poput izvrsnih odnosa s roditeljima, nemogućnost suradnje bez teškoća te prihvaćanje roditelja koji se ne žele uključiti u aktivnosti dobiva visoko prosječne odgovore. Ukupno gledano odgajatelji imaju pozitivno mišljenje o suradnji s roditeljima međutim postoji određena varijabilnost u odgovorima, osobito kada se radi o očekivanjima od roditelja i percepciji suradnje kao izvora stresa.

8.6. Mišljenje odgajatelja prema roditeljima djece

Druga skupina tvrdnji odnosila se na mišljenje odgajatelja prema roditeljima djece te se sastojala od 11 varijabli na koje su ispitanici odgovarali tvrdnjama od u potpunosti se slažem do u potpunosti se ne slažem. Varijable su također za potrebe istraživanja, usporedbe i analize podijeljene u smislene cjeline u nastavku rada.

Prvu skupinu čine četiri varijable koje se odnose na mišljenje odgajatelja prema roditeljima s obzirom na njihovu profesionalnu utemeljenost.

Tablica 7. Deskriptivni rezultati mišljenja odgajatelja prema roditeljima ovisno o njihovoj profesionalnoj utemeljenosti

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Moji postupci spram djeteta profesionalno su utemeljeni, stoga su bolji od roditeljskih.	267	1,0	5,0	2,779	,9577
Roditelji moraju prihvatiti moju pomoć jer je profesionalno utemeljena.	267	1,0	5,0	2,700	,8628
Izbjegavam suradnju s roditeljima kako se oni ne bi loše osjećali s obzirom na moju profesionalnu nadmoć.	267	1,0	5,0	1,727	,7635
Odgajateljice/ odgajatelji nisu dovoljno osposobljeni za pedagoško obrazovanje roditelja (davanje savjeta, održavanje radionica)	267	1,0	5,0	2,551	1,1274

Sudionici istraživanja pokazali su kako ne smatraju da su njihovi postupci spram djeteta bolji od roditeljskih jer su profesionalno utemeljeni. Također većina ispitanika ne smatra kako roditelji moraju prihvatiti odgajateljevu pomoć jer je profesionalno utemeljena.

Varijabla koja naglašava izbjegavanje suradnje kako se roditelji ne bi osjećali loše ima najnižu prosječnu vrijednost. Odgajatelji pokazuju znatnu razinu poštovanja i ravnopravnosti prema roditeljima bez obzira na svoju profesionalnu osposobljenost. Iako odgajatelj za kvalitetan rad treba biti profesionalno osposobljen, profesionalnu

nadmoć ne bi trebao koristiti kao segment pri uspostavljanju suradnje. Kako teorijska polazišta navode odgajatelj može direktno utjecati na suradnju s roditeljima kroz *programe stručnih usavršavanja* putem kojih stječe znanja i vještine. Potrebno je da odgajatelj bude upoznat s znanjima o obitelji i obiteljskom funkcioniranju (Epstein, 2001). Međutim takva obilježja profesionalne nadmoći karakteristika su suradnje u kojoj je odgajatelj profesionalno iznad roditelja, dok se u partnerskom odnosu njihove uloge ne razlikuju te zauzimaju potpuno ravnopravne položaje zbog čega je od velike važnosti s roditeljima uspostavljati partnerski odnos. Upravo takvo teorijsko polazište može opravdati navedeni segment istraživačkog djela.

Istraživanje Barbare Šteh i Jane Kalin (2011) je pokazalo kako je izgradnja pozitivnih međusobnih odnosa odgajatelja i roditelja preduvjet uspješne suradnje te kako i odgajatelji i roditelji izražavaju značajnu sumnju za posjedovanje potrebnih kompetencija. 81,2% odgajatelja mišljenja je da ih roditelji doživljavaju kao ljude koji znaju prenijeti znanje i educirati njihovu djecu s čime se i osobno slažu. Navedeno je usko povezano sa skupinom varijabli koja govori o profesionalnoj utemeljenosti odgajatelja i njegovih postupaka. Istraživanje ukazuje na visoki postotak složenosti ispitanika oko profesionalne utemeljenosti odgajateljevih postupaka što se slaže s rezultatima analiza navedenih varijabli ovog istraživanja u kojemu također nema značajne razlike između odgovora među grupama različitih godina radnog staža. Razlika između odgovora unutar grupa koja se pojavljuje može se povezati s odgovorom na pitanje otvorenog tipa prilikom čega je jedan ispitanik napisao: „*Konjski živci za rad s onima koji ne žele promisliti svojom glavom. Više edukacije na fakultetu o radu s odg. Nisu primjeri ali mislim da je važno.*“ pri čemu ispitanik naglašava važnost profesionalnog obrazovanja odgajatelja.

Kako bi se utvrdilo postoji li statistički značajna razlika između odgajatelja u različitoj fazi profesionalnog razvoja na varijabli „Izbjegavam suradnju s roditeljima kako se oni ne bi loše osjećali s obzirom na moju profesionalnu nadmoć“, proveden je KruskalWallis test. **Test je pokazao da postoji statistički značajna razlika ($H=13,870$, $df=5$, $p=,016$ uz $p<0,05$).** Budući da su ispitanici u varijabli godine radnog staža podijeljeni u šest skupina, izvršena je višestruka usporedba grupa u paru (post-hoc testovima) provedenim Mann Whitneyjevom metodom kako bi se utvrdile razlike među skupinama. Rezultati Mann-Whitney U- testa pokazuju da se odgajatelji s 0 do 3 godine radnog staža i odgajatelji s 16 do 23 godine radnog staža (statistički značajno

razlikuju u rezultatima na varijabli „Izbjegavam suradnju s roditeljima kako se oni ne bi loše osjećali s obzirom na moju profesionalnu nadmoć“ ($U=828,000$, $Z=-2,218$, $p=,027$ uz $p<0,05$), pri čemu odgajatelji s 0 do 3 godine procjenjuju ($N=59$, $MR=44,03$) da manje izbjegavaju suradnju s roditeljima kako se oni ne bi loše osjećali s obzirom na odgajateljevu profesionalnu nadmoć od odgajatelja sa 16 do 23 godina radnog staža ($N=37$, $MR=55,62$) koji češće izbjegavaju suradnju s roditeljima upravo zbog mogućeg osjećaja profesionalne nadmoći kod roditelja.

Također usporedbom grupa između odgovora ispitanika s nula do tri godine radnog staža i ispitanika s 30 i više godina radnog staža ukazano je na statistički značajnu razliku ($U=289,000$, $Z=-2,996$, $p=,003$ uz $p<0,05$), pri čemu odgajatelji s nula do tri godine radnog staža ($N=59$, $MR=34,90$) znatno manje izbjegavaju suradnju s roditeljima kako je navedeno u varijabli, od ispitanika s 30 i više godina radnog staža ($N=17$, $MR=51,00$).

Statistički značajna razlika ($U=253,000$, $Z=-2,678$, $p=,007$ uz $p<0,05$) pokazana je i između grupe ispitanika s 4 do 7 godina radnog staža ($N=49$, $MR=30,17$) s grupom ispitanika od 30 i više godine radnog staža ($N=17$, $MR=43,09$). Ispitanici s manje godina radnog staža manje izbjegavaju suradnju s roditeljima zbog osjećaja profesionalne nadmoći od ispitanika s više godina radnog staža. Ispitanici od 8 do 15 godina radnog staža ($N=82$, $MR=46,88$) također manje izbjegavaju suradnju s roditeljima kako je navedeno u varijabli od ispitanika s 30 i više godina radnog staža ($N=17$, $MR=65,06$) pri čemu je utvrđena statistički značajna razlika ($U=441,000$, $Z=-2,635$, $p=,008$ uz $p<0,05$).

Analizom je vidljivo kako se sve navedene grupe razlikuju upravo s grupom ispitanika s 30 i više godina radnog staža izuzev grupe koja je najbliža navedenoj. Odgajatelji s više godina radnog staža ujedno su se susreli i s većim brojem suradnji i iskustva koja su mogla utjecati na navedene statistički značajne razlike pri čemu su ispitanici zauzeli mišljenje kako bi se roditelj mogao osjećati loše s obzirom na profesionalnu nadmoć odgajatelja.

Navedeno se protivi istraživanju Hoy i Spero (2005) koje je pokazalo kako se odgajatelji procjenjuju uspješnim u ostvarivanju suradnje s roditeljima nakon inicijalnog obrazovanja. Odgajatelji nakon pet ili više godina radnog staža procjenjuju kako se njihovo znanje značajno smanjilo. Moguće je da se navedeno događa upravo zbog

kritičnijeg mišljenja odgajatelja s iskustvom koji se kroz više godina susreću sa većim brojem različitih situacija prilikom kojih postaju svjesniji da kroz inicijalno obrazovanje nisu stekli određene kompetencije za rješavanje svih situacija u kojima se mogu naći.

Šteh i Kalin (2011) ukazale su da su se odgajatelji prepoznali kao ne dovoljno cijenjeni s obzirom na njihov profesionalno obrazovanje što je povezano s ispitanicima koji izbjegavaju suradnju s roditeljima kako oni ne bi osjećali njihovu profesionalnu nadmoć.

S obzirom na to da odgajatelj zauzima ulogu animatora, komentatora i terapeuta pri čemu se stvara niz novih uloga u kojima se odgajatelj nalazi on preuzima vrlo važnu ulogu u poticanju i stvaranju suradničkih odnosa s roditeljima. Prilikom zauzimanja određenih uloga roditelji se mogu naći u poziciji u kojoj se ističe profesionalna nadmoć odgajatelja potkrijepljena njegovom profesionalnom obrazovanošću. Odgajatelj stoga može biti i voditelj, koordinator, savjetnik, kreator, mentor, a sve navedene uloge gradi kroz svakodnevni odnos u suradnji s roditeljima te pristup koji pomno bira kako bi se uspostavila kvalitetna suradnja (Rosić, 2001).

Sljedeća skupina varijabli odnosi se na rezultate mišljenja odgajatelja prema roditeljima djece.

Tablica 8. Deskriptivni rezultati mišljenja odgajatelja prema roditeljima djece

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Shvaćam da je svaki roditelj jedinstven.	267	1,0	5,0	4,468	,5910
Razumijem da roditelji imaju drukčiju sliku o djetetu od moje.	267	1,0	5,0	4,487	,7116
Smatram da su roditelji primarni odgajatelji djece.	267	1,0	5,0	4,644	,6466
Poštujem roditelje djece s kojom radim.	267	1,0	5,0	4,700	,6132

Visoka prosječna vrijednost ukazuje na to da odgajatelji prepoznaju individualne posebnosti i vrijednosti svakog roditelja. Niska standardna devijacija sugerira relativno

malu varijabilnost u odgovorima, što ukazuje na širi konsenzus među ispitanicima. Slično prvoj izjavi, visoka prosječna vrijednost ukazuje na razumijevanje odgajatelja da roditelji mogu imati drukčiju perspektivu. Izjava kako odgajatelji smatraju da su roditelji primarni odgajatelji djece kroz istraživanje ukazuje da roditelji imaju vrlo važnu ulogu u odgoju djece te da se odgajatelji slažu s navedenom tvrdnjom. Najviša prosječna vrijednost održava snažno poštovanje odgajatelja prema roditeljima. Odgajatelji iskazuju pozitivan stav prema roditeljima. Prepoznaju individualnost, različite perspektive i ulogu roditelja u odgoju djece. Također, odgajatelji iskazuju poštovanje prema roditeljima. Ove pozitivne percepcije mogu doprinijeti izgradnji suradnje između odgajatelja i roditelja.

Navedene rezultate može potkrijepiti odgovor ispitanika na pitanje otvorenog tipa kako: *„Osmijeh, ljubaznost, iskrenost, prihvaćanje različitosti, tolerantnost, strpljenje najviše koristim u radu i suradnji s roditeljima. Nije uvijek lako, ali nitko nije savršen ni roditelji a ni mi odgajatelji. Razvoj i boljitak djeteta uvijek mora biti na prvom mjestu. Za sad mi se u praksi to pokazali pozitivnim i dobrim načinom suradnje s roditeljima“.*

Tablica 9. Deskriptivni rezultati mišljenja odgajatelja o važnosti utjecaja odgajatelja na roditelje

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Čini mi se da bi roditelji lošije obnašali svoju roditeljsku dužnost bez moje podrške.	267	1,0	5,0	2,363	,8082

Istraživanje je pokazalo kako većina odgajatelja percipira da roditelji ne bi lošije obnašali svoju roditeljsku dužnost bez njihove podrške. Standardna devijacija ukazuje na određenu varijabilnost u odgovorima, što znači da postoje razlike u percepciji ispitanika međutim razlike nisu značajne. Niska srednja vrijednost ukazuje na relativno neutralno stajalište pri čemu je najveći broj ispitanika odgovorio s „Niti se slažem niti ne slažem“. Ispitanici istraživanja pri procjeni u okviru ove varijable skloniji su zauzeti neutralnu poziciju što se može tumačiti kao nesigurnost u procjeni vlastitog mišljenja ili nespремnost za iznošenje istog.

Na ovo mišljenje uvelike utječe razina komunikacije između odgajatelja i roditelja koja može utjecati na percepciju potrebne podrške. Otvaranje dijaloga i razmjena informacija može poboljšati zajedničku brigu o odgoju i obrazovanju djeteta.

Kako bi se utvrdilo postoji li razlika između mišljenja odgajatelja da bi roditelji lošije obnašali svoju dužnost bez podrške odgajatelja provedena je analiza varijance (ANOVA). ANOVA test ukazuje da **postoji statistički značajna razlika među mišljenjima odgajatelja ($F=3,442$, $df=5$, $p=0,05$ uz $p<0,05$)**. Budući da su sudionici u varijabli „Čini mi se da bi roditelji lošije obnašali svoju roditeljsku dužnost bez moje podrške“ podijeljeni u šest skupina, izvršena je višestruka usporedba grupa u paru (post-hoc testovima) uz Tukey HSD korekciju za kontrolu alpha pogreške kako bi se ustanovile razlike među skupinama (Tablica 10).

Tablica 10. Višestruka usporedba rezultata prema grupama u varijabli „Čini mi se da bi roditelji lošije obnašali svoju roditeljsku dužnost bez moje podrške“ među skupinama koje su pokazale statistički značajnu razliku

Tukey HSD					
(I)Godine radnog staža		(J)Godine radnog staža	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
0-3 godine		30 i više	-,7637	,2175	,007
3-6 godina		30 i više	-,6783	,2225	,030

KAZALO: MeanDifference = razlika; std. Error – standardna pogreška; Sig = ($p<0,05$)

Kako je vidljivo iz tablice 10 rezultati ukazuju se odgovori ispitanika s nula do tri godine radnog staža ($N=59$, $M=2,119$, $SD=,7675$) i tri do šest godina ranog staža ($N=49$, $M=2,204$, $SD=,8411$) razlikuju se od odgovora ispitanika s 30 i više godina radnog staža ($N=17$, $M=2,882$, $SD=,9926$) koji smatraju da bi roditelji lošije obnašali svoju roditeljsku dužnost bez podrške odgajatelja. Odgajatelji koji su se susreli za vrijeme radnog staža s konkretnim situacijama u kojima su olakšali određeni proces djetetu mogu smatrati da bi roditeljima navedeno bilo puno teže bez njihovog savjetovanja što je vidljivo kroz primjere ispitanika u pitanju otvorenog tipa. Odgajatelji s pozitivnim iskustvima vrlo često spominjala su različite oblike suradnje te komunikacije i važnost same komunikacije u suradnji s roditeljima. Ispitanici su također konkretno navodili

neke primjere u kojima je suradnja ubrzala ili olakšala problematiku odnosno razvojni proces u kojem se dijete nalazilo. Jedan od primjera u kojoj konkretnoj situaciji je suradnja pomogla je odvikavanje djeteta od pelene i prijelaznog objekta stoga ispitanici navode: „*Skidanje iz pelena je uspješnije i brže ako je ostvarena kvalitetna suradnja s roditeljima*“, „*Dogovor s roditeljem oko prijelaznog objekta, koji nije predstavljao utjehu već je ometao kretanje i mogućnosti djeteta u igri, te je iz tog razloga dogovoreno da se taj prijelazni objekt izbac*i.“ Drugi ispitanik navodi kako je komunikacija i suradnja pomogla da se roditelj prilagodi djetetovim mogućnostima i potrebama: „*Roditelji su željeli odviknuti dijete od pelena, no suradnjom i komunikacijom o stavu djeteta (kod kuće i u vrtiću) prema toj ideji, došli smo da zajedničkog zaključka da je bolje odgoditi taj podhvat*“.

Evans (2013) navodi kako odgajatelji razvijaju kompetencije potrebne za razvoj kvalitetnog suradničkog odnosa upravo za vrijeme radnog iskustva prilikom čega ostvaruju niz različitih novih iskustva te grade nova znanja što se pokazalo opravdano na primjeru ovog istraživanja.

Sljedeća varijabla odnosi se na deskriptivne rezultate o izmjeni informacija odgajatelja roditelju

Tablica 11. Deskriptivni rezultati o izmjeni informacija odgajatelja roditelju

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Roditelje trebam zaštititi od neugodnih informacija vezanih uz njihovo dijete.	267	1,0	5,0	1,921	,8194

Za navedenu tvrdnju većina odgajatelja smatra kako ne treba zaštititi roditelje od neugodnih informacija vezanih uz njihovo dijete. Standardna devijacija ukazuje na vrlo malu varijabilnost u odgovorima jer je ovdje veliki broj ispitanika odgovorio kako se ne slaže ili u potpunosti ne slaže. Takvo stajalište odgajatelja može biti povezano s teorijskim polazištem o emocionalnim dojmom koji imaju o roditeljima koji je usko povezan za pružanjem kvalitetne skrbi za dijete pri čemu odgajatelj brine o razvojnim vrijednostima djeteta. Razina otvorenosti i kvaliteta komunikacije s roditeljima od velike

je važnosti kako bi se spriječilo moguće odstupanje djeteta ili ukazalo na potrebne karakteristike djeteta zbog daljnjeg razvoja.

Navedena varijabla može se povezati s provođenjem istraživanja autorica Blanuša Trošelj, Mikelić i Skočić Mihić (2016) koje navode kako se s obzirom na teorijska polazišta dominantna etička pitanja mogu podijeliti s obzirom na područja koja obuhvaćaju odnosno na etičku odgovornost prema profesiji, djeci, roditeljima i društvenoj zajednici iako posljednje navedena odgovornost prema društvenoj zajednici nije analizirana. U istraživanju analizirano je kako u samoj praksi odgajatelja često ističu kako je ponekad vrlo teško stvoriti ugodnu atmosferu i suradnju te postaviti granicu i procijeniti na koji način je moguće pričati s određenim roditeljem. Kod iznošenja takve problematike odgajatelj treba odabrati način na koji će problemski sadržaj iznijeti tako da ne povrijedi roditelja i treba unaprijed pronaći način i pristup ako se roditelj usprkos određenoj pažnji nađe povrijeđen. Kako bi odgajatelj ispravno odabrao u kojim situacijama treba reagirati i koje su granice uplitanja važno je njegovo stručno usavršavanje kao i kombinacija znanja, iskustva i svih osobina za stjecanje kompetencija koje omogućavaju odgajatelju da postupi etički ispravno. Navedene činjenice i istraživanje potkrjepljuju analizu dobivenih rezultata prilikom čega ne postoji statistički značajna razlika između ispitanika različitih godina radnog staža.

Sljedeća varijabla govori o izmjeni informacija roditelja odgajatelju.

Tablica 12. Deskriptivni rezultati o izmjeni informacija roditelja odgajatelju

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Roditelji mi mogu otvoreno reći svoja očekivanja.	267	1,0	5,0	4,607	,6184

Većina ispitanika smatra da su roditelji sposobni i otvoreni izraziti svoja očekivanja te izražavaju želju za istim. Pri navedenom vrlo je važna otvorena komunikacija pri čemu je moguće da odgajatelj osigurava pozitivnu okolinu u kojoj roditelj osjeća slobodu izraziti svoja očekivanja. Kada roditelji osjećaju povjerenje u odgajatelja vjerojatnije će biti otvoreniji u dijalogu (Rogulj, 2018)

Navedeni rezultat analize može se povezati s istraživanjem koje je 2017 provela Edita Rogulj o digitalnim tehnologijama u komunikaciji odgajatelja i roditelja. Roditelji su pokazali značajan interes za suradnju i vrlo pozitivno mišljenje prema suradnji s odgajateljima kao i potrebu za samom suradnjom. Istraživanje sugerira da roditelji žele aktivno sudjelovati u obrazovnom procesu svoje djece. Roditelji često cijene odgajatelje koji poštuju roditeljsku ulogu kao prve odgajatelje svoje djece. Važno im je osjećati se uključenima u odgojni proces, kao stručnjaci za svoje dijete, te žele surađivati s odgajateljima kao ravnopravnim partnerima. Istraživanja ukazuju na to da roditelji vrednuju odgajatelje koji su spremni prilagoditi svoje pedagoške pristupe kako bi zadovoljili individualne potrebe djeteta, kao i roditelja prilikom odabira načina komunikacije i vremena provođenja različitih oblika suradnje s roditeljima.

Sljedeća varijabla govori o mišljenju odgajatelja prema roditeljima kao izvoru problema

Tablica 13. Deskriptivni rezultati mišljenja odgajatelja prema roditeljima kao izvoru problema

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Roditelje vidim kao izvor problema u svom radu.	267	1,0	5,0	2,131	,9020

Rezultati sugeriraju da većina odgajatelja ne vidi roditelje kao izvor problema u svom radu. Različiti faktori, kao što su suradnja, komunikacija, razumijevanje i edukacija, mogu doprinijeti pozitivnom odnosu prema roditeljima. Važno je naglasiti važnost suradnje između obitelji i odgajatelja u pružanju optimalnog okruženja za razvoj djeteta.

Suprotno navedenim rezultatima istraživanja, istraživanje koje su provele Barbara Šteh i Jana Kalin o izgradnji partnestva odgajatelja i roditelja 2011. godine pokazalo je kako je izgradnja pozitivnih međusobnih odnosa odgajatelja i roditelja preduvjet uspješne suradnje te kako i odgajatelji i roditelji izražavaju značajnu sumnju za posjedovanje potrebnih kompetencija 49,8% istraživanje je kako odgajatelji i roditelji jedni drugima predstavljaju jednu od prepreka u povećanju kvalitete međusobne suradnje. Odgajatelji su istaknuli kako roditelje vide kao izvor problema u svom radu.

8.7. Iskustva odgajatelja u suradnji s roditeljima

Tablica 14. Deskriptivni rezultati o iskustvu odgajatelja u suradnje s roditeljima iz grupe djeteta

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Imam dobre odnose samo s nekolicinom roditelja u mojoj skupini.	265	1,0	5,0	2,079	,9911
Željela bih imati bolje odnose s roditeljima djece u mojoj skupini, ali oni nisu zainteresirani za to.	264	1,0	5,0	2,610	1,0659

Ovo istraživanje ukazuje da odgajatelji ne smatraju da imaju dobre odnose samo s nekolicinom roditelja u skupini. Na drugu tvrdnju koja se odnosi na želju za sklapanjem boljih odnosa s roditeljima djece u skupini veliki broj ispitanika ostao je neutralan te odgovorio s „*niti se slažem niti ne slažem*“. Iako je vidljivo da je veliki broj ispitanika također odgovorio kako se ne slaže s navedenim što upućuje da odgajatelji smatraju kako roditelji jesu zainteresirani te kako su uspostavili dobre odnose s njima što je potvrđeno u tvrdnjama prije.

Navedena analiza može se povezati s odgovorima na pitanje otvorenog tipa u kojima se također nalaze i pozitivna i negativna iskustva. Uz radionice neki odgajatelji navode različite druge oblike komunikacije koji su suradnji napravili uspješnom te stvorili pozitivan stav i iskustvo: „*Radionice s roditeljima, roditeljski sastanci, individualni razgovori, zajednickadruženja s roditeljima i djecom, viber grupa, posjeta roditeljima na radnim mjestima, boravak roditelja u skupini (citanjeprice, izrada kolaca i pekarskih proizvoda, razne aktivnost s djecom), sudjelovanje roditelja sustrucnjaka u izradi plana i programa (odgajatelji, ucitelji, kineziolozi...), pomoc roditelja u organizaciji izleta...*“. Osim navedenih oblika komunikacije više ispitanika je spomenulo aplikaciju „Seesaw“ koja im je olakšala i poboljšala komunikaciju i suradnju.

Osim pozitivnog mišljenja i iskustva odgajatelji navode i neka negativna. Većina negativnih iskustva odgajatelja odnosi se na roditelje koji odbijaju svaki oblik suradnje: „*postoji nekolicina roditelja koja ni ne pokušava stvoriti komunikaciju pa makar radi dobrobiti djeteta.*“, „*Kao i djecu i roditelje treba naučiti da slušaju što im se ima reći*“,

„S većinom roditelja kolegica i ja imamo dobar odnos, no nekoliko njih odbija prihvatiti savjet za dobrobit djeteta i surađivati u odgoju, općenito za bilo što odbijaju surađivati, njima je vrtić samo čuvalište dok su na poslu“.

Kroz istraživanje koje je provela Anja Valenčić Štemberger 2021. godine u Sloveniji pod nazivom „Mišljenja roditelja predškolske djece o suradnji s odgajateljima u vrtiću“ može se zaključiti kako se većina roditelja uključuje u formalne oblike suradnje kao što su individualne informacije, nešto manje značajni su roditeljski sastanci dok se roditelji ne uključuju u različite oblike druženja. Istraživanje je analiziralo mišljenje roditelja međutim oni se ovdje podudaraju s rezultatima istraživanja koji su prethodno analizirani.

Tablica 15. Deskriptivni rezultati o iskustvu odgajatelja iz suradnje s roditeljima

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Ne podržavam ideju o duljem boravku roditelja s djetetom u vrtiću.	264	1,0	5,0	3,265	1,1916
Smatram da ne trebam prihvaćati sve prijedloge roditelja.	265	1,0	5,0	3,420	,9872
Smatram da su svi prijedlozi roditelja isključivo za dobrobit djece.	264	1,0	5,0	3,185	,9292
Roditeljska suradnja u odgoju djeteta jako mi je važna.	264	1,0	5,0	4,595	,5433

Analiza odgovora na tvrdnju o duljem boravku roditelja s djetetom u vrtiću ukazuje na umjereni nesklad među odgajateljima pri čemu postoje različite perspektive među ispitanicima. Većina odgajatelja smatra da ne treba prihvaćati sve prijedloge roditelja dok najveći broj ispitanika ostaje neutralan na izjavu kako su svi prijedlozi roditelja isključivo za dobrobit djeteta. Niska standardna devijacija ukazuje na visoku konzistentnost u odgovorima na izjavu da je odgajateljima roditeljska suradnja jako važna.

Ispitanici su kod pitanja otvorenog tipa također iznosili svoje razloge zašto im je roditeljska suradnja jako važna i u kojim konkretnim situacijama je boravak roditelja u skupini kao i savjet i prijedlog roditelja bio od velike važnosti: „*Suradnja s roditeljima za mene je od velike važnosti. Posebno u vrijeme prilagodbe, kada je djetetu najteže.*

Roditelj tada, kao i ja daje sve od sebe, a proces prilagodbe olakšan je i ubrzan. Bez potpore roditelja u tom razdoblju, bilo bi mi jako teško profesionalno odraditi prilagodbu“. Također odgajatelji navode među kriznim situacijama razvod roditelja i teške privatne situacije koje su se olakšale djetetu upravo zbog pozitivnih oblika suradnje: „*Obavljenim razgovorom nasamo, roditelj je imao potrebu obrazložiti trenutno psihičko stanje djeteta, koje se manifestiralo na ponašanje u skupini djeteta, tako što je iznio pozadinske uzroke, temeljene na bračnim razmiricama roditelja“.*

Tablica 16. Deskriptivni rezultati o očekivanjima odgajatelja u suradnji s roditeljima

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Nikada me roditelji nisu pitali što od njih očekujem.	265	1,0	5,0	3,600	1,1508
Na početku svake pedagoške godine roditeljima jasno dajem do znanja što od njih očekujem.	265	1,0	5,0	3,958	,9385

Prosječna vrijednost ukazuje na umjereni nesklad u percepciji odgajatelja glede toga jesu li roditelji postavljali pitanja i očekivanja. Standardna devijacija ukazuje na značajnu varijabilnost u odgovorima, što sugerira da postoji raznolikost iskustava među ispitanicima. Različiti komunikacijski obrasci i stilovi između odgajatelja i roditelja mogu utjecati na to hoće li roditelji postavljati pitanja i očekivanja. Roditelji ne percipiraju potrebu za postavljanjem pitanja ako smatraju da su odgajatelji već jasno izrazili svoja očekivanja što odgajatelji po analizi druge tvrdnje redovito i rade na početku pedagoške godine. Upravo zato prosječna vrijednost druge tvrdnje ukazuje na umjereni sklad u percepciji odgajatelja glede jasnog izražavanja očekivanja prema roditeljima. Standardna devijacija sugerira manju varijabilnost u odgovorima u usporedbi s prvom izjavom. S obzirom na teorijska polazišta kako konflikt u suradnji može nastati upravo zbog nerealnih očekivanja kako roditelja od odgajatelja tako i obrnuto može se zaključiti da poneke situacije mogu uzrokovati određeno neslaganje i između odgajatelja međusobno kao i između odgajatelja i roditelja. Takve nesuglasice odgajatelj može promatrati kao novo radno iskustvo koje će mu otvoriti vidike u sljedećim suradnjama te će mu pomoći da proširi vlastitu perspektivu (Sewell, 2013).

Kako bi se utvrdilo postoji li razlika između iskustva odgajatelja jesu li ih roditelji ikada pitali što od njih očekuju, provedena je analiza varijance (ANOVA). ANOVA test ukazuje da **postoji statistički značajna razlika** u odgovorima na varijablu „Nikada me roditelji nisu pitali što od njih očekujem“ ($F=4,049$, $df=5$, $p=,001$ uz $p<0,05$). Budući da su sudionici u varijable podijeljeni u šest skupina, izvršena je višestruka usporedba grupa u paru (post-hoc testovima) uz Tukey HSD korekciju za kontrolu alpha pogreške kako bi se ustanovile razlike među skupinama (Tablica 17).

Tablica 17. Višestruka usporedba rezultata prema grupama u varijabli „Nikada me roditelji nisu pitali što od njih očekujem“ među skupinama koje su pokazale statistički značajnu razliku

Tukey HSD				
(I)Godine radnog staža	(J)Godine radnog staža	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
0-3 godine	16-23 godine	,6995	,2346	,037
0-3 godine	30 i više	1,2273	,3080	,001

KAZALO: MeanDifference = razlika; std. Error – standardna pogreška; Sig = ($p<0,05$)

Kako je vidljivo iz tablice 17 razlike između odgovora pojavljuju se između grupe ispitanika od nula do tri godina radnog staža ($N=59$, $M=4,051$, $SD=1,0736$) i ispitanika od 16 do 23 godina radnog staža ($N=37$, $M=3,351$, $SD=1,0857$). Ispitanici s manje godina radnog staža slažu se kako ih nikada roditelji nisu pitali što od njih odgajatelj očekuje dok su se ispitanici s 30 i više godina radnog staža susreli s navedenim pitanjem od strane roditelja. Također razlikuju se i odgovori ispitanika od nula do tri godine radnog staža ($N=59$, $M=4,051$, $SD=1,0736$) s ispitanicima od 30 i više godina radnog staža ($N=17$, $M=2,824$, $SD=1,1851$).

Objašnjenje za navedenu analizu može doći od pretpostavke da su se odgajatelji s manje godina radnog staža mogli naći u manjem broju iskustva prilikom čega su naišli na manji broj navedenih pitanja od strane roditelja. Također, ako su očekivanja bila jasno postavljena, manja je vjerojatnost da će roditelji postavljati pitanja o očekivanjima. Iako s obzirom na razliku između mišljenja ispitanika s više godina radnog staža može se govoriti i o mišljenju roditelja koja su se promijenila u posljednjih

30 godina. te su također iskazivali drugačiji značaj odgajateljima zbog čega su se ispitanici s više godina radnog staža mogli susresti s pitanjem što odgajatelj očekuje od roditelja dok se danas uloga odgajatelja iz perspektive roditelja znatno mijenja pa češće roditelji postavljaju očekivanja nego što se zanimaju za očekivanja odgajatelja. Odgajatelji kroz različite oblike suradnje roditelje mogu savjetovati i informirati te preuzeti mnoge druge uloge kojim kao pedagoški djelatnik direktno utječe na odgoj i obrazovanje djece kao i uspostavljanje suradnje s roditeljima. Uloge najviše ovise o osobnim kompetencijama odgajatelja stoga on samostalno odabire na koji će način iznijeti svoja očekivanja i planove za pedagošku godinu.

8.8. Rezultati istraživanja važnosti uloga odgajatelja u suradnji s roditeljima

Tablica 18. Deskriptivni rezultati istraživanja važnosti uloga odgajatelja u suradnji s roditeljima

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Informator (opće informiranje o djetetovom razvojnom statusu, provedenom danu u skupini i	267	1,0	5,0	3,543	1,8046
Poticatelj (biti netko tko će roditelja ojačati u donošenju odluka)	267	1,0	5,0	3,539	1,6364
Partner (zajedničko donošenje odluka i podjela odgovornosti u odgoju djeteta)	267	1,0	5,0	3,517	1,7131
Suradnik (pružanje podrške u odgoju)]	267	1,0	5,0	3,498	1,8483
Slušatelj (biti netko kome roditelj može povjeriti svoje probleme)	267	1,0	5,0	3,311	1,6961
Prijatelj (možemo si sve otvoreno reći, jer jedino tako možemo uskladiti odgojne utjecaje)	267	1,0	5,0	3,045	1,6628
Mentor (netko tko će roditelja poučiti odgojnim vještinama)	267	1,0	5,0	3,037	1,5385

U tablici 18. vidljivo je da odgajatelji najviše procjenjuju važnost informatora u suradnji s roditeljima što može ukazivati na percepciju odgajatelja da je važno pružiti roditeljima opće informacije o djetetovom razvoju te koristiti sve oblike komunikacije u suradnji s roditeljima kako bi se pozitivno utjecalo na djetetov razvoj. Navedeni rezultat može biti posljedica potrebe za svakodnevnim prenošenjem informacija roditeljima prilikom čega se odgajatelji svakodnevno nalaze u ulozi informiranja roditelja o svakodnevnim informacijama. Uloga informatora od velike je važnosti kako bi se osigurala transparentna komunikacija između ustanove i obitelji pri čemu roditelj postaje informiran o djetetovom napretku, aktivnostima kao i promjenama i događajima koji direktno utječu na dijete. Odgajatelji koji su sudjelovali u istraživanju prepoznali važnost uloge informatora što može biti pretpostavka da su upoznati s posljedicama redovitog informiranja roditelja koje utječe na rano prepoznavanje potreba i problema koje odgajatelj primjećuje za vrijeme djetetova boravka u ustanovi. Informacije koje odgajatelj dijeli s roditeljima omogućuju prilagodbu odgojnih pristupa i aktivnosti prema individualnim potrebama i interesima djeteta. Ova uloga može utjecati na održavanje informativnosti i pozitivnih odnosa te uspješnosti djeteta (Rosić, 2001).

Odmah nakon nalazi se uloga poticatelja za koju također odgajatelji smatraju da je od velike važnosti. Odgajatelj osim prijenosa informacija igra vrlo veliku ulogu u poticanju

djetetov razvoja te odnosa s roditeljima koji direktno utječe na odgoj i obrazovanje djece. U ulozi poticatelja odgajatelj se nalazi vrlo često prilikom poticanja roditelja na donošenje odluka koje su ove velike važnosti za odgoj i obrazovanje djeteta prilikom čega ga sa svojim stečenim kompetencijama i znanjima može uputiti odnosno poticati. Odgajatelj na takav način može potaknuti sinkronizaciju odgojnih postupaka pri čemu odgajatelj i roditelji mogu uskladiti pristupe kako bi podržali djetetov emocionalni, intelektualni i socijalni razvoj. Odgajatelj koji stupa u suradnički odnos s roditeljima u komunikaciji s njima može pružiti kontinuiranu podršku i poticaj u procesu učenja i stjecanja novih znanja. Osim dobrobiti za razvoj djeteta uloga poticatelja roditeljima pruža podršku, savjet i resurse koji mu mogu pomoći u vlastitim odgojnim odlukama pri čemu se roditelj nalazi u podržavajućem okruženju u kojem se dijete može razvijati na najbolji mogući način (Stilin, 2005) .

Na sljedećem mjestu nalazi se partner što ukazuje na prepoznavanje važnosti zajedničkog donošenja odluka i podjele odgovornosti u odgoju djeteta. Partnerstvo između odgajatelja i roditelja svakako doprinosi uspješnom odgoju djeteta. Ispitanici su i kroz prethodno analizirane varijable kao i rangiranje ove uloge pokazali svijest o važnosti suradnje s roditeljima ovu ulogu stavljaju na treće mjesto.

Uloga suradnika je ispitanicima zauzela sljedeće mjesto te ga odgajatelji smatraju važnijom ulogom od nekih drugih međutim ne jednako važnom kao navedene uloge koje su zauzele prva mjesta.

Uloga slušatelja ima nešto niže mjesto, ali je i dalje vrlo značajna. Iako odgajatelji smatraju da ona nije jednako važna kao protekle, odgajatelji su svakodnevno i slušatelji roditelja djece te im omogućuju da izraze svoje probleme i osjećaje te svakodnevne obiteljske situacije. Rangiranje ove uloge na niže mjesto može biti čimbenik za uspostavljanje kvalitetne suradnje u kojoj je od velike važnosti da odgajatelj osim informiranja i pružanja suradnja i sasluša roditelja te tako stupi u dvosmjernu kvalitetnu komunikaciju prilikom čega pruža empatičnu podršku i stvara osjećaj podrške i razumijevanja. Roditelj za vrijeme takvog odnosa može osjećati važno i cijenjeno što im omogućuje otvorenu komunikaciju (Stilin, 2005).

Na pretposljednem mjestu nalazi se prijatelj. Odgajatelji smatraju da je ova uloga skoro najmanje važna te postavljaju uloge koje su profesionalna odgovornost na važnija mjesta. Iako odgajatelji prepoznaju važnost uspostavljanja dobrog odnosa i

komunikacije s roditeljima manja zastupljenost važnosti ove uloge može biti opravdana profesionalnom granicom koju odgajatelji postavljaju s obzirom na to da je njihova profesionalna uloga držanje određene distance i objektivnosti. U takvom odnosu također može se javiti rizik od sukoba interesa kada može doći do situacije u kojima odgajatelj ne može donositi odluke ili održati odnos u kojemu s profesionalne strane može iznijeti i napretke i moguća odstupanja u djetetovom razvoju što može utjecati i na potrebu odgajatelja da zadrži određenu razinu autoriteta i poštovanja kako bi mogao učinkoviti obavljati svoje profesionalne obaveze.

Na posljednjem mjestu nalazi se uloga mentora što može ukazivati na to da su odgajatelji prepoznali važnost komunikacije, suradnje i segmenta koji direktno utječu na razvoj djeteta, međutim smatraju da je najmanje važna uloga odgajatelja da je mentor roditeljima da ih obučava na koji način trebaju biti roditelji. Različite ocjene mogu proizaći iz različitih očekivanja, iskustava i prioriteta odgajatelja u njihovim interakcijama s roditeljima iako su odgajatelji prepoznali važnost suradnje i stvaranja odnosa s roditeljima sve do one mjere koliko je njihova profesionalna odgovornost.

9. Zaključak

Ovaj diplomski rad o iskustvima i mišljenju odgajatelja u suradnji s roditeljima ističe važnost partnerstva između odgojno-obrazovnih institucija i obitelji u promicanju cjelovitog razvoja djeteta. U radu je prikazana važnost obitelji i roditeljske uloge u odgojno i obrazovanju djece kao i važnost ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja i pružanje potpore roditelju u odgoju. Teorijski dio prikazuje čimbenike uspješne suradnje koji se kao aspekti uspješne suradnje i pozitivnih mišljenja nalaze u rezultatima istraživačkog djela. Navedene zapreke u suradnji pokazali su se kao razlozi odgajatelja za stjecanje negativnog mišljenja odnosno povezivanjem negativnih iskustva iz prakse sa zaprekama na koje su naišli. Odgajatelji prepoznaju važnost uspostavljanja suradničkog odnosa s roditeljima pri čemu ostvaruju suradnju kroz različite modalitete suradnje uz stjecanje kompetencija za uspostavljanja partnerstva.

Analizom dobivenih podataka odgovoreno je na postavljena istraživačka pitanja. Odgovori na varijable ukazuju na mišljenje i iskustva odgajatelja pri čemu je uočena potreba za poboljšanjem komunikacije i suradnje među svim sudionicima u odgojno-obrazovnom procesu. Odgajatelji su u velikom broju u istraživanju iskazali pozitivno mišljenje i iskustva te su odgajatelji pokazali iznimno veliki interes za suradnjom s roditeljima te prepoznali važnost suradnje s roditeljima. Istraživanje je pokazalo da postoje izazovi poput različitih očekivanja i vrijednosti među sudionicima. Ispitanici prepoznaju važnost suradnje za djetetov razvoj kao i za pružanje podrške roditeljima u odgoju, a sve u cilju postizanja dobrobiti za dijete. Također, odgajatelji prepoznaju važnost rada na vlastitim kompetencijama te profesionalno utemeljenim postupcima.

Mišljenje odgajatelja s više godina radnog staža u nekoliko se ključnih varijabli razlikuje od mišljenja odgajatelja s manje godina radnog staža. Odgajatelji s manje godina radnog staža percipiraju suradnju s roditeljima kao stresniji faktor u radu u odgojno-obrazovnoj ustanovi od ispitanika s više godina radnog staža. Odgajatelji su s obzirom na godine radnog staža iskazali i različito mišljenje u utjecajnosti suradnje na odgoj roditelja i iskazanim očekivanjima odgajatelja prema roditelju. Identificirane su i strategije koje mogu olakšati uspostavu efikasne suradnje, poput redovite komunikacije, osnaživanja roditelja, stvaranja otvorenog i podržavajućeg okruženja i fleksibilnosti. Ukazana je potreba za kontinuiranim ulaganjem u profesionalni razvoj

odgajatelja, podršku roditeljima te razvoj politika i praksi koje će podržati i ojačati partnerstvo između vrtića i obitelji. Odgajatelji su u istraživanju iskazali kako se položaj i uloga odgajatelja promijenila te kako najvažnijom smatraju ulogu informatora i poticatelja.

Rad je odgajateljima, roditeljima i odgojno-obrazovnim ustanovama ukazao kako je moguće ostvariti napredak u stvaranju optimalnog okruženja za rast i razvoj djece, kako bi se pozitivno utjecalo na njihovu budućnost i dobrobit pri čemu najvažniju ulogu imaju upravo roditelj i odgajatelj. Na roditelje i odgajatelje utječe niz faktora u procesu odgoja i obrazovanja djece pri čemu su jedan drugome od međusobno velike važnosti jer uspješno partnerstvo ne ovisi samo o zajedničkom cilju, već o zajedničkom putu jednakosti, želje, komunikacije, ljubavi i male količine strasti prema uspjehu.

Literatura

1. Berk, L. E. (2015). *Dječja razvojna psihologija*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
2. Blanuša Trošelj, D. (2014). Na putu ka profesionalnoj etici odgajatelja. *Dijete, vrtić, obitelj: časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*. 20, 6-8.
3. Blanuša Trošelj, D. (2018). *Professional development of preschool teachers in Croatia. (Doktorska disertacija)*. Univerza v Ljubljani.
4. Blanuša Trošelj, D., Mikelić, K. i Skočić Mihić, S. (2016). Dominantna etička pitanja odgojitelja pri savjetovanju roditelja. U N. Tatković, M. Radetić-Paić, I. Blažević (ur.), *Kompetencijski pristup kvaliteti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (77-86)*. Pula: Dječji vrtić Medulin i Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Jurja Dobrile.
5. Brahm, B. i Bowling, C.J. (2009). *Building Caring Communities to Support Families*. Ohio: State University.
6. Buljubašić-Kuzmanović, V. i Lukaš, M. (2015). *Suradnja i/ili partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovne ustanove Nova paradigma: obiteljska angažiranost umjesto roditeljske uključenosti. Partnerstvo u odgoju i obrazovanju-zbornik sažetaka i plenarnih izlaganja i priopćenja*. Osijek: Filozofski fakultet.
7. Čehok, I. i Koprek, I. (1996). *Etika: priručnik jedne discipline*. Zagreb: Školska knjiga.
8. Čudina-Obradović, M. i Obradović, J. (2006). *Psihologija braka i obitelji*. Zagreb: Golden marketing - Tehnička knjiga.
9. Day, C., Sammons, P., Stobart, G., Kington, A. i Gu, Q. (2007). *Teachersmatter. Connectingwork, lives and effectiveness*. Maidenhead: Open University Press.
10. Desforges, C. i Abouchaar, A. (2003). *The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievement and adjustment: a literature review*.
11. Diković, M., Tatković, N., Tatković, S. (2016). *Pedagoško-psihološki aspekti komunikacije*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
12. Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe. (2008). Preuzeto 17. siječnja 2024. s <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_06_63_2128.html>.

13. Epstein, J. (2001). *School, family, and community partnership: Preparing educators and improving schools*. Boulder: Westview Press.
14. Janković, J. (1996). *Pristupanje obitelji*. Zagreb: Alineja.
15. Jurčević Lozančić, A. (2011). *Redefiniranje odgojne uloge obitelji*. Croatian Journal of Education : Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje.
16. Keyser, J. (2006). *From Parents to Partners: Building a Family – Centred Early Childhood Program*. Washington: Redleaf Press, NAEYC.
17. Krstović, J. (2010). Kakav etički kodeks trebamo?. *Dijete, vrtić, obitelj: časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*. 16.(61), 2-9.
18. Lueder, D.C. (2011). *Involving Hard-to-Reach Parents: Creating Family/School Partnerships*. Plymouth: Rowman and Littlefield Education.
19. Ljubetić, M. (2006). *Obitelj u povijesnom i suvremenom kontekstu*. Split: Filozofski fakultet.
20. Ljubetić, M. (2007). *Biti kompetentan roditelj*. Zagreb: Mali profesor.
21. Ljubetić, M. (2012). *Nosi li dobre roditelje roda?! Odgovorno roditeljstvo za kompetentno dijete*. Zagreb: Profil International.
22. Ljubetić, M. (2014). *Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice*. Zagreb: Element.
23. Miljak, A. (1996). *Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja*. Zagreb: Persona.
24. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske. (2014). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. Zagreb.
25. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. (2014). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. Preuzeto 21. studenog 2023. s <<https://www.azoo.hr/images/strucni2015/Nacionalnikurikulum-za-rani-i-predskolski-odgoj-i-obrazovanje.pdf>>
26. Moran, P., Ghate, D., Van der Merwe, A. (2004). *What works in Parenting Support? A Review of the International Evidence*. Nottingham: Policy Research Bureau.
27. Nimac, D. (2010). *(Ne)mogućnosti tradicijske obitelji u suvremenom društvu*. Obnovljeni život: časopis za filozofiju i religijske znanosti.
28. Pečnik, N. i Starc, B. (2010). *Roditeljstvo u najboljem interesu djeteta i podrška roditeljima najmlađe djece*. Hrvatska: Ured UNICEF-a za Hrvatsku.

29. Rege, K. P., i Almeida, N. (2013). *Effective communication facilitates partnering with parents: perception of supervisors and teachers at preschool and primary school levels*. OIDA International Journal of Sustainable Development, 6(7).
30. Rogulj, E. (2018). *Komunikacijske kompetencije odgojitelja*. U: A. Višnjić Jevtić i I. Visković (ur.) *Izazovi suradnje – razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima*. Zagreb: ALFA d.d.
31. Rosić, V. (1996). *Odgajatelj i odgojni rad*. Rijeka: Pedagoški fakultet u Rijeci.
32. Rosić, V. (2001). *Domski odgoj*. Rijeka: Graftrade.
33. Sewell, T. (2012). *Are we adequately preparing teachers to partner with families?*. Early Childhood Education Journal, 40(5), 259-263.
34. Souto-Manning, M. i Swick, K. (2006). *Teachers' beliefs about parent and family involvement: Rethinking our family involvement paradigm*. Early Childhood Education Journal, 34(2), 187-193.
35. Stilin, E. (2005). *Stilovi rada i kompetencije odgajatelja u učeničkim domovima*. Rijeka: Adamić.
36. UNESCO (2021). *Early Childhood Education and Care*. Paris: UNESCO.
37. Višnjić Jevtić, A. (2011). *Etički kodeks odgojitelja – korak ka profesionalizaciji odgojiteljskog zvanja*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
38. Višnjić Jevtić, A. (2018). *Suradnički odnosi odgojitelja i roditelja kao pretpostavka razvoja kulture zajednica odrastanja*. Benčec Nikolovski (ur.), *Izazovi suradnje - Razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima*. (77 – 104). Zagreb: Alfa d.d.
39. Vujičić, L. (2011). *Istraživanje kulture odgojno-obrazovne institucije*. Zagreb: Mali profesor d.o.o.
40. Wilson, T. (2015). *Working with Parents, Parents and Families in the Early Years. The Essential Guide*. London, New York: Routledge.
41. *Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (2022)*. NN 10/97, 107/07, 94/13, 98/19, 57/22, 101/23. Preuzeto 10. siječnja 2024. s <<https://www.zakon.hr/z/492/Zakon-o-pred%C5%A1kolskom-odgoju-i-obrazovanju>>.
42. *Zakon o socijalnoj skrbi (2024)*. NN 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19, 64/20. Preuzeto 14. siječnja 2024. s <<https://www.zakon.hr/z/222/Zakon-o-socijalnoj-skrbi>>.

43. *Zakon o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka (2018). NN 42/18.* Preuzeto 21. veljače 2024. s <https://www.zakon.hr/z/1023/Zakon-o-provedbi-Op%C4%87e-uredbe-o-za%C5%A1titi-podataka>.

10. Popis grafikona i tablica

Grafikon 1. Zastupljenost odgajatelja prema fazi profesionalnog razvoja

Tablica 1. Završeni stupanj obrazovanja

Tablica 2. Deskriptivni rezultati o mišljenju odgajatelja prema suradnji s roditeljima

Tablica 3. Deskriptivni rezultati o razlogu suradnje odgajatelja s roditeljima

Tablica 4. Deskriptivni rezultati o uključenosti roditelja u suradnju s odgajateljima

Tablica 5. Deskriptivni rezultati o suradnji kao izvoru stresa kod odgajatelja

Tablica 6. Višestruka usporedba rezultata prema grupama u varijabli „Suradnja s roditeljima nije mi izvor stresa“među skupinama koje su pokazale statistički značajnu razliku

Tablica 7. Deskriptivni rezultati stavova odgajatelja prema roditeljima ovisno o njihovoj profesionalnoj utemeljenosti

Tablica 8. Deskriptivni rezultati mišljenja odgajatelja prema roditeljima djece

Tablica 9. Deskriptivni rezultati mišljenja odgajatelja o važnosti utjecaja odgajatelja na roditelje

Tablica 10. Višestruka usporedba rezultata prema grupama u varijabli „Čini mi se da bi roditeljo lošije obnašali svoju roditeljsku dužnost bez moje podrške“među skupinama koje su pokazale statistički značajnu razliku

Tablica 11. Deskriptivni rezultati o izmjeni informacija odgajatelja roditelju

Tablica 12. Deskriptivni rezultati o izmjeni informacija roditelja odgajatelju

Tablica 13. Deskriptivni rezultati mišljenja odgajatelja prema roditeljima kao izvoru problema

Tablica 14. Deskriptivni rezultati o iskustvu odgajatelja u suradnje s roditeljima iz grupe djeteta

Tablica 15. Deskriptivni rezultati o iskustvu odgajatelja iz suradnje s roditeljima

Tablica 16. Deskriptivni rezultati o očekivanjima odgajatelja u suradnji s roditeljima

Tablica 17. Višestruka usporedba rezultata prema grupama u varijabli „Nikada me roditelji nisu pitali što od njih očekujem“među skupinama koje su pokazale statistički značajnu razliku

Tablica 18. Deskriptivni rezultati istraživanja važnosti uloga odgajatelja u suradnji s roditeljima

Sažetak

Kvalitetna suradnja roditelja i odgajatelja ima vrlo važnu ulogu u cjelovitom razvoju djeteta te zadovoljavanju njegovim razvojnih potreba. Suradnja je jedno od načela Nacionalnog kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje te višestruko utječe na djetetov socijalni, emocionalni, tjelesni i kognitivni razvoj. Suradnja povezuje dvije najvažnije socijalne sredine za dijete, obitelj i odgojno-obrazovnu sredinu odnosno odgajatelja. Za uspostavljanje uspješne suradnje potreban je skup različitih kompetencija odgajatelja te mnogi drugi čimbenici koji mogu pozitivno utjecati na suradnički odnos roditelja i odgajatelja. Postoje tradicionalni i suvremeni modaliteti suradnje koje odgajatelj može koristiti kako bi se prilagodio različitim potrebama roditelja. Prihvaćanjem i poštivanjem roditelja kao ravnopravne članove vrtića odnosno partnere uspostavlja se partnerstvo između odgajatelja i roditelja kako bi odgoj i obrazovanje bili primjereni i usklađeni odgojno-obrazovnim djelovanjem prema djetetu, a sve s ciljem djetetove dugoročne dobrobiti. U radu su analizirani podaci dobiveni provedenim upitnikom na uzorku 271 ispitanika. Kroz upitnik istražila su se mišljenja odgajatelja u suradnji s roditeljima te usporedili odgovori odgajatelja s obzirom na godine radnog staža.

Ovaj diplomski rad istražuje iskustva i mišljenja odgajatelja u suradnji s roditeljima. Kroz analizu podataka istražuje se percepcija odgajatelja o važnosti suradnje s roditeljima te utjecaj različitih faktora poput profesionalnog iskustva, obrazovanja i mišljenja o suradnji. Također ispituju se prepreke i izazovi s kojima se odgajatelji suočavaju u ostvarivanju kvalitetne komunikacije i partnerstva s roditeljima. Rezultati ovog istraživanja mogu pružiti korisne smjernice za razvoj prakse u području dječjeg odgoja s fokusom na jačanje partnerstva između odgajatelja i roditelja s ciljem cjelovitog razvoja djeteta.

Ključne riječi: suradnja, obitelj, odgajatelji, razvoj, kompetencije, partnerstvo, istraživanje, iskustva, mišljenje, prepreke, izazovi, komunikacija

Summary

Successful collaboration between parents and educators plays a crucial role in a child's holistic development and is essential for meeting their developmental needs. Collaboration is one of the principles of *the National Curriculum for Early Childhood Education and Care* and significantly influences the child's social, emotional, physical, and cognitive development. The concept of collaboration relates the two most important social environments for a child, namely the family and the educational environment. Establishing successful collaboration primarily requires a set of various competencies from the educator, although many additional factors can positively impact the successful parents-educators cooperation.

To adapt to the different needs of parents, educators can employ either traditional or contemporary modalities of cooperation. A partnership between educators and parents is established by the educators recognizing and valuing parents as equal participants and partners of the preschool or day care, with the common goal of ensuring that education and care are appropriate and aligned with the child's needs, to secure child's long-term well-being.

This study analyzed data obtained through a questionnaire administered to a sample of 271 respondents. The questionnaire explored educators' opinions and attitudes regarding collaboration with parents and compared educators' responses based on years of work experience.

This thesis explores educators' experiences and attitudes regarding collaboration with parents. Through data analysis, it examines educators' perception of the importance of collaboration with parents and the influence of various factors such as professional experience, education, and personal attitudes on collaboration. It also investigates the obstacles and challenges educators face in achieving successful communication and partnership with parents. The results of this research provide valuable guidelines for the development of practices in the field of child care, focusing on strengthening the partnership between educators and parents to promote the child's holistic development.

Keywords: collaboration, family, educators, development, competencies, partnership, research, experiences, attitudes, obstacles, challenges, communication